

EFRO
EUROPEES FONDS
VOOR REGIONALE
ONTWIKKELING

**Europees Fonds voor Regionale
Ontwikkeling**

Vlaanderen 2014-2020

**‘Investeren in groei en
werkgelegenheid’**

JAARVERSLAG 2018

Europa investeert
Vlaanderen groeit

Europese Unie

Inhoud¹

1.	Identificatie.....	4
2.	Overzicht van de uitvoering van het Operationele Programma	5
3.	Uitvoering per prioritaire as.....	8
3.1.	Overzicht van de uitvoering per prioritaire as.....	8
3.2.	Indicatoren.....	10
3.2.1.	Indicatoren Prioriteit 1.....	10
3.2.2.	Indicatoren Prioriteit 2	15
3.2.3.	Indicatoren Prioriteit 3.....	20
3.2.4.	Indicatoren Prioriteit 4.....	25
3.3.	Tabel Prestatiekader.....	32
3.4.	Financiële data per prioritaire as.....	44
4.	Samenvatting van de evaluaties	45
6.	Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen maatregelen.....	48
8.	Verslag inzake de uitvoering van financieringsinstrumenten	49
9.	Maatregelen die zijn genomen om te voldoen aan de ex-antevoorwaarden.....	49
10.	Vorderingen bij de voorbereiding en uitvoering van grote projecten en gezamenlijke actieplannen	49
11.	Beoordeling van de uitvoering van het Operationeel Programma	49
11.1.	Overzicht van de uitvoering per prioritaire as.....	49
11.2.	Specifieke acties om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen en discriminatie te voorkomen	55
11.3.	Duurzame ontwikkeling.....	56
11.4.	Verslaglegging over steun die is gebruikt voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering	56
11.5.	Rol van de partners.....	56
12.	Verplichte informatie en beoordeling overeenkomstig artikel 111, lid 4, eerste alinea, onder a) en b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013.....	57
12.1.	De vorderingen in de uitvoering van het evaluatieplan en het vervolg dat aan de bevindingen van evaluaties is gegeven.....	57
12.2.	De resultaten van de voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen voor de fondsen die zijn uitgevoerd in het kader van de communicatiestrategie	57
14.	Aanvullende informatie.....	60
14.1.	Vorderingen bij de uitvoering van de geïntegreerde aanpak voor territoriale ontwikkeling en de duurzame stedelijke ontwikkeling.....	60
16.	Slimme, duurzame en inclusieve groei	61

¹ Nummering conform sfc2014- systeem van de Europese Commissie. Hierdoor ontbreken onderdelen 5,7, 13 en 15. Deze onderdelen moeten niet ingevuld worden.

17. Kwesties die gevolgen hebben voor de prestaties van het programma en de genomen maatregelen – prestatiekader 62

JAARVERSLAG 2018

1. Identificatie

OPERATIONEEL PROGRAMMA

Doelstelling: Investeren in groei en werkgelegenheid
Subsidiabel gebied: BE2 – Vlaams Gewest
Programmering periode: 2014-2020
Programmanummer: CCI-nr. 2014BE16RFOP002

JAARLIJKS VERSLAG OVER DE
UITVOERING

Verslagjaar: 2018
Datum goedkeuring van het jaarverslag door het Comité
van Toezicht: 18/06/2018

2. Overzicht van de uitvoering van het Operationele Programma

Vlaanderen staat voor een uitdagende periode. Wil het in een internationale, geglobaliseerde context stand houden, dan moet het tot de meest competitieve regio's van Europa behoren, met een economie die de economische en sociale vooruitgang duurzaam bevordert, meer en betere tewerkstelling realiseert en de bescherming en verbetering van het leefmilieu nastreeft. Deze doelstellingen kunnen slechts gerealiseerd worden als Vlaanderen zich nog meer profileert als een economisch innovatieve kennisregio en duurzame en sociaal warme samenleving.

Een Vlaanderen dat een plaats bij de top 5 van de EU ambieert op vlak van welvaart en welzijn, steunt op een sterke economie. De focus ligt daarbij op de eigen bevoegdheden en sterktes, op innovatie en ondernemerschap. Er wordt resoluut ingezet op een vraaggericht en marktgedreven overheidsbeleid dat het ondernemen stimuleert en het internationaal concurrentievermogen versterkt.

Met een innovatie- en clusterbeleid zal de Vlaamse regering de transformatie van het industrieel weefsel versnellen en het kennisgedreven karakter van de economie versterken. Omdat industriële vernieuwing in belangrijke mate wordt gedragen door nieuwe en jonge bedrijven, zal de achterstand in innovatie bij de kleine en middelgrote ondernemingen aangepakt worden door betere begeleiding en ondersteuning. Met het oog op het behalen van de 3%-norm voor Onderzoek en Ontwikkeling tegen 2020, worden ondernemers, kennisinstellingen en overheid met elkaar verbonden.

Daarnaast staan ook klimaat en energie hoog op de agenda, waarbij Vlaanderen bijkomende inspanningen wenst te leveren voor een hogere energie-efficiëntie en een stijgend aandeel hernieuwbare energie.

Gezien het sterk verstedelijkt karakter van Vlaanderen en de rol van steden als motor van groei, innovatie en tewerkstelling, blijft ook het bevorderen van een duurzame stedelijke ontwikkeling een belangrijk aandachtspunt.

Om deze ambities optimaal te kunnen vervullen, bundelen de Europese Unie en de Vlaamse Overheid opnieuw de krachten in het EFRO-programma Vlaanderen 2014 - 2020. Onder de leuze *'Europa investeert, Vlaanderen groeit'* wordt in deze programmaperiode ingezet op onderzoek en technologische ontwikkeling en de economische valorisatie ervan, versterking van ondernemerschap en concurrentievermogen, bevorderen van de overgang naar een koolstofarme economie en duurzame grootstedelijke ontwikkeling.

Comité van Toezicht

Het Comité van Toezicht kwam in 2018 drie maal bij elkaar:

- 30 januari 2018
- 25 mei 2018
- 19 november 2018

Op deze vergaderingen werden steeds de verschillende tabellen inzake de voortgang van het programma overlopen. Daarnaast kwamen o.a. volgende punten aan bod tijdens één of meerdere vergaderingen:

- Indicatoren en prestatiekader
- Goedkeuring jaarverslag 2017
- Stand van zaken communicatie
- Aanpassing projectoproep- en selectieprocedure

- Tussentijdse evaluatie EFRO Vlaanderen 2014-2020

Oproepen 2018

De goedgekeurde oproep- en selectieprocedure voorziet oproepen per prioriteit en specifieke doelstelling. Enkel voor prioriteit 4 – Stedelijke ontwikkeling wordt gewerkt met doorlopende oproepen. Tevens worden afzonderlijke oproepen per GTI voorzien.

Sinds de start van het programma werden reeds 58 oproepen gelanceerd (17 in prioriteit 1, 22 in prioriteit 2, 15 in prioriteit 3, 3 in prioriteit 4 en 1 in prioriteit 5). In 2018 stonden 13 projectoproepen open ter indiening:

Prioriteit 1: Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie

- Innovaties in de zorg - **GTI Limburg** (looptijd: 5/12/2017 - 15/02/2018)
- Innovaties in de zorg - **GTI Limburg** (looptijd: 30/05/2018 - 14/09/2018)
- Bevorderen van co-creatie in de maakindustrie - **GTI Limburg** (looptijd: 8/02/2018 - 30/03/2018)
- Bevorderen van co-creatie om de O&O resultaten beter te valoriseren - **GTI West-Vlaanderen** (looptijd: 15/05/2018 - 14/09/2018)

Prioriteit 2: Versterken van het concurrentievermogen van KMO's

- Concurrentievermogen kmo's: Internationaliseren en verankeren van bedrijven - **Generiek** (looptijd: 7/12/2017 - 22/03/2018)
- Bevorderen ondernemerschap - Ecosystemen voor jong ondernemerschap in studentensteden - **Generiek** (looptijd: 8/02/2018 - 18/05/2018)
- Innovatieve bedrijfsmodellen bij kmo's – **GTI West-Vlaanderen** (looptijd: 15/05/2018 - 14/09/2018)
- Bevorderen van een ondernemingsvriendelijk klimaat bij lokale en provinciale besturen - **GTI West-Vlaanderen** (looptijd: 15/05/2018 - 14/09/2018)

Prioriteit 3: Bevorderen van overgang naar koolstofarme economie

- Duurzame stedelijke mobiliteit kaderend in klimaatplan - Fietssnelwegen - **Generiek** (looptijd: 26/03/2018 - 28/06/2018)
- Verbeterde duurzame stedelijke mobiliteitssystemen in een gemeentelijk/stedelijk klimaatplan - **GTI West-Vlaanderen** (looptijd: 15/05/2018 - 14/09/2018)

Prioriteit 4: Stedelijke ontwikkeling

- Bevorderen van groen, groen-blauwe infrastructuur en klimaatadaptatieve ruimte – **Generiek** (looptijd: 10/03/2016 – 20/12/2020)
- Stijging van de ruimteproductiviteit door het bevorderen van multi- functionaliteit en valorisatie, transformatie van verlaten of on(der)benutte (bedrijven)terreinen en leegstaande gebouwen – **Generiek** (looptijd: 10/03/2016 – 20/12/2020)
- Verhogen van de stedelijke vitaliteit in achtergestelde buurten, door het ondersteunen van kleinschalige stedelijke projecten op buurt – en wijkniveau die een economische hefboom betekenen – **Generiek** (looptijd: 10/03/2016 – 20/12/2020)

In het najaar van 2018 voerde Idea Consult een evaluatie van het EFRO-programma uit. Deze evaluatie komt op een strategisch moment, met name dat van de voorbereiding van de nieuwe Europese meerjarenbegroting 2021-2027 en de nieuwe structuurfondsenperiode.

De beoogde meerwaarde van deze tussentijdse evaluatie is dubbel:

- Vanuit de evaluatie willen we de uitvoering van het huidige programma waar mogelijk verder optimaliseren. Heel wat projecten zijn net gestart, andere moeten nog worden opgestart, dus kunnen er op operationeel niveau nog bepaalde verbeteringen worden doorgevoerd;
- Daarnaast willen we de volgende programmaperiode 2021-2027 inspireren. Het grootste deel van de middelen uit het lopende programma zijn al toegewezen. De meer strategische aanbevelingen zijn bijgevolg vooral gericht op de volgende periode.

De evaluatie richt zich op vijf kernpunten: Relevantie en coherentie van de strategie; Effectiviteit, efficiëntie en verwachte impact; Kwaliteit van de uitvoering en van het toezichtstelsel; Geïntegreerde territoriale benadering; Europese toegevoegde waarde.

Voor meer informatie met betrekking tot de evaluatie: zie punt 4. Samenvatting van de evaluaties.

Stand van zaken programma 2014-2020

Er werden tot en met 2018 190 projecten goedgekeurd. Deze projecten vertegenwoordigen een totale investering van 394,7 miljoen euro. De goedgekeurde EFRO-steun voor deze projecten bedraagt 145,6 miljoen euro. Hiermee werd reeds 83% van het beschikbare budget vastgelegd. Het programma kent, inzake selectie van projecten, een zeer vlotte voortgang.

Tot en met 2018 werd er 39,6 miljoen steun betaald aan de begunstigden.

3. Uitvoering per prioritaire as

3.1. Overzicht van de uitvoering per prioritaire as

ID	Prioritaire as	Essentiële informatie over de uitvoering van de prioritaire as onder verwijzing naar de belangrijkste ontwikkelingen, aanzienlijke problemen en de stappen die zijn ondernomen om deze problemen op te lossen
1	Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie	<ul style="list-style-type: none"> - Lopende oproepen in 2018: 4 - Ingediende projecten in 2018: 20 - Goedgekeurde projecten in 2018: 10 - Goedgekeurde EFRO-steun in 2018 : 4,08 miljoen euro <p>Bij een aantal dossiers nam de goedkeuringsprocedure wat meer tijd in beslag. Dit was voornamelijk te wijten aan de complexiteit inzake staatssteunregels. Voor meer info: zie punt 6.</p>
2	Versterken van het concurrentievermogen van KMO's	<ul style="list-style-type: none"> - Lopende oproepen in 2018: 4 - Ingediende projecten in 2018: 23 - Goedgekeurde projecten in 2018: 24 - Goedgekeurde EFRO-steun in 2018: 5,71 miljoen euro <p>Er werden meer projecten goedgekeurd dan ingediend in 2018. Een aantal projecten werden in 2017 ingediend. De beslissing hierover viel in 2018.</p>
3	Bevorderen van overgang naar koolstofarme	<ul style="list-style-type: none"> - Lopende oproepen in 2018: 2 - Ingediende projecten in 2018: 7

	economie	<ul style="list-style-type: none"> - Goedgekeurde projecten in 2018: 7 - Goedgekeurde EFRO-steun in 2018: 5,53 miljoen euro
4	Bevorderen van duurzame grootstedelijke ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Lopende oproepen in 2018: 3 - Ingediende projecten in 2018: 2 - Goedgekeurde projecten in 2018: 3 - Goedgekeurde EFRO-steun in 2018: 2,57 miljoen euro <p>Overeenkomstig artikel 7 van Verordening 1301/2013 van 17 december 2013 betreffende het EFRO, zijn de steden Antwerpen en Gent verantwoordelijk voor de selectie van de projecten, in het kader van de opgestelde geïntegreerde stedelijke strategie.</p> <p>Er werden meer projecten goedgekeurd dan ingediend in 2018. Een aantal projecten werden in 2017 ingediend. De beslissing hierover viel in 2018.</p>
5	Technische Bijstand	<p>Eind 2015 werden de beheersovereenkomsten afgesloten met de provincies en steden (Gent en Antwerpen).</p> <p>De indiening en goedkeuring van de projecten 'Technische bijstand' werd in de eerste helft van 2016 uitgevoerd. Volgende 9 projecten werden ingediend en goedgekeurd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Technische bijstand grootstedelijk contactpunt Gent - Technische bijstand grootstedelijk contactpunt Antwerpen - Technische bijstand contactpunt Vlaams-Brabant - Technische bijstand contactpunt West-Vlaanderen - Technische bijstand contactpunt provincie Antwerpen - Technische bijstand contactpunt Oost-Vlaanderen - Technische bijstand contactpunt Limburg - Technische bijstand programmasecretariaat Brussel - Technische bijstand programmasecretariaat Brussel - personeel <p>- Goedgekeurde EFRO-steun: 6.942.600,00 euro.</p>

3.2. Indicatoren

3.2.1. Indicatoren Prioriteit 1

3.2.1.1. Outputindicatoren

Alle waarden zijn steeds cumulatief. Achtereenvolgens worden weergegeven:

- de totale streefwaarde van alle definitief goedgekeurde projecten;
- de totale gerealiseerde waarde van alle lopende/afgesloten projecten;
- de vooropgestelde streefwaarde van het operationeel programma.

ID	Indicator	Meeteenheid	Streefwaarde goedgekeurde projecten	Gerealiseerde waarde goedgekeurde projecten	Streefwaarde operationeel programma 2023	Opmerkingen
CO26	Aantal bedrijven dat samenwerkt met ondersteunende kennisinstellingen ter bevordering van co-creatie en de valorisatie van O&O resultaten	Ondernemingen	451	103	320	<p>24 projecten dragen bij tot deze indicator. O.a. volgende projecten hebben een grote bijdrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sectorinnovatie schakelfunctie • Anicells • Greenville Lab2Fab • Innovatie-Maat • C3PO • Circularity in & with new materials • IMPACT <p>Verklaring lage gerapporteerde waarden: Binnen prioriteit 1 worden</p>

						<p>heel wat investeringsprojecten uitgevoerd. De werkingscomponent valt meestal achteraan de projectperiode. Projecten rapporteren op deze indicatoren voornamelijk op het einde van de projectperiode. Momenteel hebben vooral volgende projecten gerapporteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sectorinnovatie schakelfunctie • Cocreatie-Hub bedrijven in de Kempen Insect Cluster • Innovatie-Maat
O.1.2.	Aantal producten en/of diensten die ontwikkeld en/of getest werden binnen een living lab	# producten en diensten	230	76	96	<p>20 projecten dragen bij tot deze indicator.</p> <p>O.a. volgende projecten hebben een grote bijdrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • C3PO • Toegepaste Technologische Innovatie • Janssen Incubatie Model • Machinebouw en Mechatronica centrum West-Vlaanderen • IMPACT <p>Verklaring lage gerapporteerde waarden: idem CO26. Momenteel</p>

						<p>hebben vooral volgende projecten gerapporteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LED 2016 • Janssen Incubatie Model • Greenville LAB2FAB
CO28	Aantal ondernemingen dat wordt ondersteund bij de introductie van nieuwe producten (nieuw op de markt) door kennisvalorisatie en vermarkting	Ondernemingen	291	204	315	<p>23 projecten dragen bij tot deze indicator.</p> <p>O.a. volgende projecten hebben een grote bijdrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LED 2016 • Versterken Limburgse bedrijven door innovatie • Innovatie-Maat • Janssen Incubatie Model • Crop on top <p>Verklaring lage gerapporteerde waarden: idem CO26. Momenteel hebben vooral volgende projecten gerapporteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LED 2016 • Janssen Incubatie Model • Versterken Limburgse bedrijven door Innovatie
CO29	Aantal ondernemingen dat wordt ondersteund bij de introductie van nieuwe producten (nieuw voor de onderneming) door kennisvalorisatie en vermarkting	Ondernemingen	472	266	420	Idem indicator CO28

O.1.5.	Aantal begeleidingen van ondernemingen om de valorisatie van onderzoeksresultaten te bevorderen	# begeleidingen	549	215	525	<p>23 projecten dragen bij tot deze indicator. O.a. volgende projecten hebben een grote bijdrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Machinebouw en Mechatronica centrum West-Vlaanderen • Bio Base Flow • Inqbet Accelerator <p>Verklaring lage gerapporteerde waarden: idem CO26. Momenteel hebben vooral volgende projecten gerapporteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • LED 2016 • Naar een duurzame energievoorziening in steden • InQbet Accelerator <p>Sterke stijging t.o.v. jaarverslag 2017. Reden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Start van project Inqbet Accelerator met directe betrokkenheid van ondernemingen van bij start van project. • Het op kruissnelheid komen van project "Naar een duurzame energievoorziening in steden". Na de investeringen
--------	---	-----------------	-----	-----	-----	--

							werden in 2018 volop ondernemingen begeleid.
--	--	--	--	--	--	--	--

3.2.1.2. Resultaatindicatoren (globale Vlaamse indicatoren en doelstellingen)

Voor sommige indicatoren zijn nog geen nieuwe waarden beschikbaar. Dit door de tijds kloof tussen het moment van meting en het beschikbaar zijn (cfr: bron) van deze waarden. De waarden van de resultaatindicatoren dienen tevens voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Het gaat in alle gevallen over een momentopname en betreft (in)schattingen van respondenten op enquêtevragen. Het is alleszins aan te raden de evoluties over een ruimer tijds kader te bekijken. De bijdrage van het operationeel programma aan deze ruime Vlaamse doelstellingen zal aan bod komen tijdens de impactevaluatie.

ID	Indicator	Meeteenheid	Basiswaarde	Huidige waarde	Streefwaarde 2023	Opmerkingen	Bron
R.1.1.	Totaal aantal kmo's met product-, proces-, marketing- of organisatorische innovatie	%	62	74	70	Kernresultaten van de Europese innovatievragenlijst van 2017	ECOOM
R.1.2.	Aandeel van de omzet gerealiseerd door nieuwe of verbeterde producten of diensten	%	8	7	10	Waarde beschikbaar uit Meting 2016 Pact 2020	ECOOM

3.2.2. Indicatoren Prioriteit 2

3.2.2.1. Outputindicatoren

Alle waarden zijn steeds cumulatief. Achtereenvolgens worden weergegeven:

- de totale streefwaarde van alle definitief goedgekeurde projecten;
- de totale gerealiseerde waarde van alle lopende/afgesloten projecten;
- de vooropgestelde streefwaarde van het operationeel programma.

ID	Indicator	Meeteenheid	Streefwaarde goedgekeurde projecten	Gerealiseerde waarde goedgekeurde projecten	Streefwaarde operationeel programma 2023	Opmerkingen
CO01	Aantal ondernemingen dat steun ontvangt	Ondernemingen	2448	2535	1850	<p>Deze indicator is de som van volgende indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantal ondernemingen die steun ontvangen ter bevordering van intrapreneurship en nieuwe vormen van ondernemerschap. • Aantal ondernemingen die steun ontvangen ter verbetering van de kennis over en implementatie van innovatieve bedrijfsmodellen. <p>O.a. volgende projecten hebben een grote bijdrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TakeOffAntwerp Alliance • Leuvens ecosysteem • Ondernemend Aalst

						<ul style="list-style-type: none"> • Professionaliseringsloket • CREMABI • Ministry of Makers • Xenia, Online horeca dienstenplatform • VAKlab • Gentrepreneur <p>Vrij snelle realisatie gerapporteerde waarden: voornamelijk werkingsprojecten met korte opstartperiode.</p> <p>Verklaring ruim behalen van de streefwaarde 2023: De focus bij sommige projecten is, naar aanleiding van de conformiteit met de staatssteunregels, verschoven van begeleiding naar sensibilisering. Hierdoor worden veel meer ondernemingen betrokken en ondersteund.</p> <p>Evolutie t.o.v. 2017: De meeste projecten werden goedgekeurd in 2016. 2017 was in vele gevallen nog een opstartjaar. In 2018 waren deze projecten op kruissnelheid inzake bereik van ondernemingen.</p>
--	--	--	--	--	--	---

O.2.3.	Aantal betrokken lokale overheden	# gemeenten en provincies	313	282	236	<p>Er werden reeds 282 lokale overheden betrokken. 29 projecten dragen bij tot deze indicator. Dit zijn voornamelijk projecten uit de generieke oproep 'Bevorderen van een ondernemingsvriendelijk klimaat bij lokale en provinciale besturen' uit 2015.</p> <p>De meeste projecten hebben betrekking op 1 lokaal bestuur. Een aantal projecten gaan breder en betrekken een groot aantal lokale besturen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bedrijvige kern • KWAZ • Digitale aanvraag horecaverGUNningen
O.2.4.	Aantal realisaties met betrekking tot een verbeterde dienstverlening door een lokale overheid	# realisaties	255	230	300	<p>33 projecten dragen bij tot deze indicator. Dit zijn voornamelijk projecten uit de generieke oproep 'Bevorderen van een ondernemingsvriendelijk klimaat bij lokale en provinciale besturen' uit 2015.</p>
O.2.9.	Aantal bereikte ondernemingen met internationale oriëntatie	Ondernemingen	1795	577	195	<p>18 projecten dragen bij tot deze indicator. Uit Prioriteit 1 draagt o.a. ook het project "Janssen Incubatie Model" hiertoe bij gezien de internationale scope van de betrokken bedrijven. Uit prioriteit 2 dragen o.a. volgende projecten bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locate in Limburg

						<ul style="list-style-type: none"> • Bevordering internationalisatie Limburgse bedrijven • Vlaanderen versnelt • Internationalisering Medtech Biotech RegMed • Digitale versnelling en ontginning van Limburgse startup communities <p>Sterke stijging t.o.v. 2017 na goedkeuring van o.a. volgende projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At anchor in Flanders • Bouwen aan internationalisering
--	--	--	--	--	--	---

3.2.2.2. Resultaatindicatoren (globale Vlaamse indicatoren en doelstellingen)

Voor sommige indicatoren zijn nog geen nieuwe waarden beschikbaar. Dit door de tijds kloof tussen het moment van meting en het beschikbaar zijn (cfr: bron) van deze waarden. De waarden van de resultaatindicatoren dienen tevens voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Het gaat in alle gevallen over een momentopname en betreft (in)schattingen van respondenten op enquêtevragen. Het is alleszins aan te raden de evoluties over een ruimer tijds kader te bekijken. De bijdrage van het Operationeel Programma aan deze ruime Vlaamse doelstellingen zal aan bod komen tijdens de impactevaluatie.

ID	Indicator	Meeteenheid	Basiswaarde	Huidige waarde	Streefwaarde 2023	Opmerkingen	Bron
R.2.1.	Entrepreneurial Employee Activity (EEA)	% van ondernemende	8,6%	4,01%	12%	Geen opvolging GEM rapport België en Vlaanderen na 2014	GEM

		werknemers t.o.v. totale bevolking					
R.2.2.	Verbetering van de dienstverlening van lokale overheden ten overstaan van bedrijven en organisaties	Schaal 1-10	6,2		9	Nog geen nieuwe waarde beschikbaar.	SVR
R.2.3.	Verkooppunten in centrale winkelgebieden in Vlaanderen	# verkooppunten	39.599		40.000	Nog geen nieuwe waarde beschikbaar	Locatus
R.1.1.	Totaal aantal kmo's met product-, proces-, marketing- of organisatorische innovatie	%	62	74	70	Kernresultaten van de Europese innovatievragenlijst van 2017	ECOOM
R.2.4.	Aandeel snelgroeiende ondernemingen	% ondernemingen	3,52	2,7	4	Waarde beschikbaar uit meting in 2016. Gepubliceerd in VRIND 2017.	ViA
R.2.5.	Ontluikend & Nieuw ondernemerschap: internationale oriëntatie	% respondenten betrokken bij starten/managen bedrijf	29	30	40	Geen opvolging GEM rapport België en Vlaanderen na 2014	GEM
R.2.6.	Aantal exporterende Vlaamse bedrijven, incl. KMO's	ondernemingen	18.700	18.160	20.000	Waarde heeft betrekking op meting in 2016. Gepubliceerd in VRIND 2017	ViA

3.2.3. Indicatoren Prioriteit 3

3.2.3.1. Outputindicatoren

Alle waarden zijn steeds cumulatief. Achtereenvolgens worden weergegeven:

- de totale streefwaarde van alle definitief goedgekeurde projecten;
- de totale gerealiseerde waarde van alle lopende/afgesloten projecten;
- de vooropgestelde streefwaarde van het operationeel programma.

ID	Indicator	Meeteenheid	Streefwaarde goedgekeurde projecten	Gerealiseerde waarde goedgekeurde projecten	Streefwaarde operationeel programma 2023	Opmerkingen
O.3.6.	Aantal weggewerkte knelpunten	# knelpunten	11	4	10	<p>Volgende 4 projecten dragen bij tot deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naar een duurzame energievoorziening in steden • Crop on top • Janssen G3 – Green Goes Geothermal • ECP Beerse/Merksplas – Kolonie <p>Volgende knelpunten werden weggewerkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SolSThore: Ontwikkeling en integratie van fotovoltaïsche energieopwekking in de gebouwomgeving. • Reductie van de onzekerheid ten gevolge van de

						<p>intermittentie van zonne-energie</p> <ul style="list-style-type: none"> • GeoWatt: evolutie Thermische netten en geïntegreerde opslag • SmarThor: Multi-energie marktmodel
O.3.5.	Aantal kmo's die concrete acties ondernemen inzake energie-efficiëntie	# kmo's	202	190	267	<p>6 projecten dragen bij tot deze indicator. O.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energieke bedrijven • EE in kmo's • ZOVER • ENEFPRO – energie-efficiëntie bij processing bedrijven
CO31	Aantal huishoudens met verbeterde energieverbruiksclassificatie	# huishoudens	465	23	200	<p>9 projecten dragen bij tot deze indicator. O.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borgerhout XL • Transformatie van 60 sociale huurappartementen 'wijk slachthuisite' tot Bijna Energie Neutraal • Rozendreef 167 Aalst <p>Tot en met eind 2018 heeft slechts 1 project een effectieve gerealiseerde bijdrage gerapporteerd. Dit was het project "Rozendreef 167 Aalst". In de loop van de programmaperiode zal deze indicator verder stijgen. Gezien de aard van de projecten (grote</p>

						energetische renovaties) zijn vaak vergunningen nodig waardoor de rapportering wat achter loopt. We voorzien geen probleem om in 2023 het uiteindelijke streefdoel te behalen.
O.3.1.	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot kwaliteitsverhoging en stimulering van EE en HE	# demonstraties en pilots	9	3	10	<p>5 Projecten dragen bij tot deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ORSI • Construction Academy • Acasus Academy • ECP Beerse/Merksplas – Kolonie • Janssen G3 – Green Goes Geothermal <p>Het project "Construction Academy" (Confederatie Bouw Limburg) draagt bij tot deze indicator. De Construction Academy is een demonstratieproject m.b.t. energie-efficiënt bouwen voor kennisoverdracht over renovatietechnieken, hernieuwbare energie, materiaalbeheer, waterhuishouding, toegankelijkheid en innovatieve bouwprocessen. Specifiek droeg het project bij tot</p>

						volgende demo's: klimaatplafonds, waterhuishouding en gebouwbeheerssysteem.
O.3.3.	Bijkomende tonnage die duurzaam wordt vervoerd	Tonnage	3.200	0	3.000.000	<p>Momenteel draagt 1 project bij tot deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonoom varen in de Westhoek <p>Gedurende de programmaperiode werd de nadruk binnen deze investeringsprioriteit voornamelijk gelegd op het duurzaam vervoeren van personen via de fietssnelwegen. Hierdoor is de bijdrage aan de indicator "bijkomend tonnage die duurzaam wordt vervoerd" beperkt.</p>
O.3.4.	Bijkomend aantal personen dat op duurzame wijze wordt vervoerd	# personen	29.420	0	40.000	23 projecten uit prioriteit 3 dragen bij tot aan indicator. Dit gaat om projecten die werden goedgekeurd binnen de oproep "Duurzame stedelijke mobiliteit kaderend in gemeentelijk/stedelijk klimaatplan – Fietssnelwegen".

3.2.3.2. Resultaatindicatoren (globale Vlaamse indicatoren en doelstellingen)

Voor sommige indicatoren zijn nog geen nieuwe waarden beschikbaar, dit door het tijdsverschil tussen het moment van meting en het beschikbaar zijn (cfr: bron) van deze waarden. De waarden van de resultaatindicatoren dienen tevens voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Het gaat in alle gevallen over een momentopname en betreft (in)schattingen van respondenten op enquêtevragen. Het is alleszins aan te raden de evoluties over een ruimer tijds kader te bekijken. De bijdrage van het Operationeel Programma aan deze ruime Vlaamse doelstellingen zal aan bod komen tijdens de impactevaluatie.

ID	Indicator	Meeteenheid	Basiswaarde	Huidige waarde	Streefwaarde 2023	Opmerkingen	Bron
R.3.4.	Productie groene warmte	PJ	27,6	27,5	33	Vlaanderen heeft enkel een productiedoelstelling in het kader van de lastenverdeling tussen de gewesten en de federale overheid.	VEA
R.3.5.	Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het finaal energiegebruik	GWh (en %)	16.118 (5,7%)	18.248 (6,7%)	25.074	Vlaanderen heeft enkel een productiedoelstelling in het kader van de lastenverdeling tussen de gewesten en de federale overheid.	VEA
R.3.1.	Geschat jaarlijks volume broeikasgas-uitstoot residentiële gebouwen	Ton CO2-eq	13.594.000	9.000.000	9.723.000	Nieuwe waarde: meting 2017.	VMP
R.3.2	Geschat jaarlijkse volume van broeikasgasuitstoot in CO2-eq sector vervoer	Ton CO2-eq	14.426.000	15.900.000	13.369.000	Nieuwe waarde: meting 2017	VMP

R.3.3.	Geschatte broeikasgasuitstoot in CO2-eq in niet-ETS industrie	Ton CO2-eq	4.289.000	6.200.000	4.753.000	Nieuwe waarde: meting 2017	VMP
--------	---	------------	-----------	-----------	-----------	----------------------------	-----

3.2.4. Indicatoren Prioriteit 4

3.2.4.1. Outputindicatoren

Een aantal streefwaarden van indicatoren binnen prioriteit 4 zijn initieel te laag ingeschat. Dit gezien de verscheidenheid van projecten die mogelijk zijn binnen deze prioriteit. De reeds goedgekeurde projecten hebben betrekking op grote oppervlakten waardoor sommige huidige streefwaarden ruim overtroffen worden.

Alle waarden zijn steeds cumulatief. Achtereenvolgens worden weergegeven:

- de totale streefwaarde van alle definitief goedgekeurde projecten;
- de totale gerealiseerde waarde van alle lopende/afgesloten projecten;
- de vooropgestelde streefwaarde van het operationeel programma.

ID	Indicator	Meeteenheid	Streefwaarde goedgekeurde projecten	Gerealiseerde waarde goedgekeurde projecten	Streefwaarde operationeel programma 2023	Opmerkingen
O.4.1.	Aantal m ² waterbeheersmaatregelen	M ²	3.481	3.481	350	1 project draagt bij tot deze indicator: <ul style="list-style-type: none"> • Park Groot Schijn Bijgestelde streefwaarde tijdens projectuitvoering. Interpretatie bijdrage van project aan indicator werd scherp gesteld. De huidige

						<p>streefwaarden voor 2023 kwamen tot stand op basis van ervaring van EFRO-projecten uit het programma 2007-2013 en soortgelijke stadsprojecten (geen EFRO). Uit deze berekeningen werd de prijs per vierkante meter bepaald. Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m² veel lager uit te vallen.</p> <p>Het project dat hier aan bijdraagt (Park Groot Schijn) heeft via een aantal “goedkopere” maatregelen (bvb. verwijderen verharding, aanleggen van poelen, ...) een hoog aantal m² waterbeheersmaatregelen.</p> <p>Dit geldt tevens voor indicator CO38. Hier werd deze gemiddelde prijs vastgelegd op 125 euro per m². Door de omvang van Park Groot Schijn werd de streefwaarde van deze indicator meteen ruimschoots overtroffen.</p>
CO38	Open ruimte gecreëerd of opgeknapt in stedelijke gebieden	M ²	55.000	45.772	22.000	Idem indicator O.4.1.

CO39	Publieke of commerciële gebouwen gebouwd of gerenoveerd in stedelijke gebieden	M ²	4.648	60	1.300	<p>3 projecten dragen bij tot deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoor Oost • Renovatie & reconversie van het Wintercircus • Invulling “Wasserij der Vlaanderen” <p>De huidige streefwaarden voor 2023 kwamen tot stand op basis van ervaring van EFRO-projecten uit het programma 2007-2013 en soortgelijke stadsprojecten (geen EFRO). Uit deze berekeningen werd de prijs per vierkante meter bepaald.</p> <p>Voor CO39 werd deze gemiddelde prijs vastgelegd op 1.400 euro per m². Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m² veel lager uit te vallen. Hierdoor zijn de aangenomen streefwaarden te laag ingeschat. De projecten in de programmaperiode 2014-2020 hebben een grote omvang in m². Dit leidt tot een ruime overtreffing van de oorspronkelijke streefwaarden.</p>
------	--	----------------	-------	----	-------	---

O.4.3.	Aantal m ² nieuwe of gevaloriseerde/getransformeerde terreinen	M ²	35.050	20.300	6.000	<p>3 projecten dragen bij tot deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoor Oost • Kievit II Zuid • Invulling “Wasserij der Vlaanderen” <p>Voor O.4.3. werd deze gemiddelde prijs vastgelegd op 275 euro per m². Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m² veel lager uit te vallen. Hierdoor zijn de aangenomen streefwaarden te laag ingeschat. Projecten als Spoor Oost (Antwerpen) en Kievit II Zuid (Antwerpen) hebben een grote omvang in m². Dit leidt tot een ruime overtreffing van de oorspronkelijke streefwaarden.</p>
O.4.5.	Oppervlakte gerealiseerde publieke ingrepen en buurtgerichte ondernemingsinfrastructuur in achtergestelde buurten	M ²	25.555	593	1.300	<p>5 projecten dragen bij tot deze indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Circuskerk Malem • Renovatie van de Maria Gorettikerkerk tot multifunctionele ruimte • De Kazematten • Moorkensplein en omgeving • Kioskplaats Hoboken

							Voor O.4.5. werd deze gemiddelde prijs vastgelegd op 1.400 euro per m ² . Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m ² veel lager uit te vallen. Hierdoor zijn de aangenomen streefwaarden te laag ingeschat. Projecten in 2014-2020 hebben een grote omvang in m ² . Dit leidt tot een ruime overtreffing van de oorspronkelijke streefwaarden.
--	--	--	--	--	--	--	---

3.2.4.2. Resultaatindicatoren (globale Vlaamse indicatoren en doelstellingen)

Voor sommige indicatoren zijn nog geen nieuwe waarden beschikbaar. Dit door de tijds kloof tussen het moment van meting en het beschikbaar zijn (cfr: bron) van deze waarden. De waarden van de resultaatindicatoren dienen tevens voorzichtig te worden geïnterpreteerd. Het gaat in alle gevallen over een momentopname en betreft (in)schattingen van respondenten op enquêtevragen. Het is alleszins aan te raden de evoluties over een ruimer tijdskader te bekijken. De bijdrage van het Operationeel Programma aan deze ruime Vlaamse doelstellingen zal aan bod komen tijdens de impactevaluatie.

ID	Indicator	Meeteenheid	Basiswaarde	Huidige waarde	Streefwaarde 2023	Opmerkingen	Bron
R.4.1.	Tevredenheid groenvoorzieningen - groenindruk van eigen buurt	%	68,2	70,5	70-75%	Waarde stadsmonitor 2017: Wanneer bewoners vinden dat er voldoende groen is in hun buurt, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien. Voldoende en kwalitatief groen dat bereikbaar en toegankelijk is, vervult diverse	Stadsmonitor

						<p>functies voor de inwoners: van ecologische over recreatieve tot cultuurhistorische, educatieve en zuiverende functies. Voor deze indicator werd een gemiddelde van de scores van Antwerpen en Gent genomen.</p> <p>Zowel in Gent (72% tevreden) als in Antwerpen (69% tevreden) is de tevredenheid over het groen in de buurt vooruit gegaan.</p>	
R.4.2.	Ruimteproductiviteit	aantal werkenden/ha economisch bezette bodem	109,3		112-117	Nog geen nieuwe waarde beschikbaar. Deze indicator wordt niet meer opgenomen in de stadsmonitor. Er zal tijdens een volgende programmawijziging gekeken worden welke nieuwe indicator hier het dichtst bij aansluit.	Stadsmonitor
R.4.3.	Tevredenheid over de buurt	%	72,6	74,5	75-80%	<p>Waarde stadsmonitor 2017: De tevredenheid van inwoners over hun buurt zegt veel over hoe zij de kwaliteit van hun directe woonomgeving zien.</p> <p>(On)Tevredenheid kan verband houden met heel diverse factoren zoals de voorzieningen, het sociaal contact, het onderhoud, de overlast, de veiligheid, aanzien van de buurt, enz. De oorzaken die de</p>	Stadsmonitor

						score van deze indicator beïnvloeden zijn zowel van economische, sociale, fysiek-ecologische als van institutionele aard. Voor deze indicator werd een gemiddelde van de scores van Antwerpen en Gent genomen. In beide steden ging deze score omhoog (Gent: van 74% naar 77%, Antwerpen: van 71% naar 72%).	
--	--	--	--	--	--	--	--

3.3. Tabel Prestatiekader

Prioriteit	Type indicator	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal 2018	Streefdoel 2023	Waarde 2018	Opmerkingen
1	Financieel	Bedrag van gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA	euro	32.916.572	211.998.910	57.476.136,29	<p>Bedrag aan gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA tot en met IPC 2 van boekjaar 2018-2019. Dit IPC werd ingediend op 12/10/2018. De gecertificeerde uitgaven hebben volledig betrekking op kosten tot en met 2018.</p> <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal + evolutie t.o.v. 2017:</p> <p>Snelle start van prioriteit 1, met de vastleggingen van een aantal grote investeringsprojecten in 2015. Deze projecten kenden een piek in besteding in 2018 aangezien 2016 en een deel van 2017 nog vooral betrekking had op voorbereidende kosten. De grote infrastructuurkosten vielen voornamelijk in tweede helft 2017 en vooral in 2018.</p>
1	Output	Aantal begeleidingen van ondernemingen om de valorisatie van	# begeleidingen	78	525	215	<p>In totaal hebben reeds 10 projecten gerealiseerde waarden gerapporteerd. De grootste bijdrage komt van volgende 3 projecten:</p>

		onderzoeksresultaten te bevorderen					<p>* InQbet Accelerator (Procter & Gamble): De InQbet Accelerator heeft als doel om het succes van KMOs bij de vermarkting van innovatieve producten en businessmodellen te vergroten. Het project zet de eerste virtuele en fysieke accelerator op ten dienste van de ruime sector van consumentengoederen.</p> <p>* Naar een duurzame energievoorziening in steden (KUL): Uitbouw van het geïntegreerd onderzoekscentrum EnergyVille, met name: essentiële investeringen in labo-infrastructuur in de gebouwen, geïntegreerde onderzoeksagenda's en grensverleggende demonstratoren.</p> <p>* LED 2016 (Vlaamse Hogescholenstraat): Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra (LED) aan de Vlaamse hogescholen.</p> <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal:</p> <p>Bij de opmaak van het programma werd bij het vastleggen van de mijlpalen in 2018 uitgegaan van volledig afgesloten projecten zoals dit initieel door de EC werd verplicht. Daarom is de mijlpaal beperkt tot 78. Dit werd later versoepeld zodat ook de bijdragen van</p>
--	--	------------------------------------	--	--	--	--	--

							projecten die nog niet finaal afgesloten zijn in aanmerking komen.
2	Financieel	Bedrag van gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA	euro	11.569.049	74.689.988	16.057.577,69	<p>Bedrag aan gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA tot en met IPC 2 van boekjaar 2018-2019. Dit IPC werd ingediend op 12/10/2018. De gecertificeerde uitgaven hebben volledig betrekking op kosten tot en met 2018.</p> <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal + evolutie t.o.v. 2017:</p> <p>Snelle start van prioriteit 2, met vastleggingen voor de eerste projecten in 2015 en 2016. Vele van deze projecten liepen af in 2018. Vaak loopt de declaratie van kosten wat achter bij de projectpromotoren, dit verklaart de piek in 2018 en de evolutie t.o.v. 2017.</p>
2	Output	Productieve investering: Aantal ondernemingen dat niet-financiële steun ontvangt	# ondernemingen	278	1.850	2.535	Deze prestatie-indicator is in het programma onderverdeeld tussen 2 indicatoren: "Aantal ondernemingen die niet-financiële steun ontvangen ter bevordering van intrapreneurship en nieuwe vormen van ondernemerschap" en "Aantal ondernemingen die niet-financiële steun ontvangen ter verbetering van de kennis over en implementatie van innovatieve bedrijfsmodellen". In totaal hebben

							<p>reeds 29 projecten gerealiseerde waarden gerapporteerd. De grootste bijdrage komt van volgende 3 projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Transformatie Bouw Limburg 2.0 (Confederatie Bouw Limburg): * Groei-oriëntering van kmo's met een sterk groeipotentieel in Limburg (UNIZO Limburg) * Gentrepreneur (Startersfabriek) <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal + streefwaarde 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de opmaak van het programma werd bij het vastleggen van de mijlpalen in 2018 uitgegaan van volledig afgesloten projecten zoals dit initieel door de EC werd verplicht. Daarom is de mijlpaal beperkt tot 278. Dit werd later versoepeld zodat ook de bijdragen van projecten die nog niet finaal afgesloten zijn in aanmerking komen. • De focus bij sommige projecten is, naar aanleiding van de conformiteit met de staatssteunregels, verschoven van begeleiding naar sensibilisering. Hierdoor worden veel meer ondernemingen betrokken en ondersteund.
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>Evolutie t.o.v. 2017: De meeste projecten werden goedgekeurd in 2016. 2017 was in vele gevallen nog een opstartjaar. In 2018 waren deze projecten op kruissnelheid inzake bereik van ondernemingen.</p>
3	Financieel	Bedrag van gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA	euro	14.354.100	92.603.650	12.359.001,38	<p>Bedrag aan gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA tot en met IPC 4 van boekjaar 2018-2019, met uitzondering van de kosten die pas in 2019 werden betaald door de begunstigden. Dit IPC werd ingediend op 25/04/2019. De weergegeven gecertificeerde uitgaven hebben volledig betrekking op kosten tot en met 2018.</p> <p>Reden evolutie t.o.v. 2017:</p> <p>De projecten binnen prioriteit 3 zijn over het algemeen zeer traag opgestart. Dit zijn vaak grote infrastructuurprojecten waarvoor vergunningen en aanbestedingen dienen te gebeuren. Daarom kende deze prioriteit initieel vertraging inzake het behalen van de financiële mijlpaal. In 2018 begonnen verschillende projecten met de infrastructuurwerken, waardoor er stelselmatig meer kosten gedeclareerd werden. We verwachten</p>

							dat de kostendeclaratie in 2019 verder zal toenemen.
3	Output	Energie-efficiëntie: Aantal huishoudens met verbeterde energieverbruik classificatie	# huishoudens	30	200	23	<p>9 projecten werden geselecteerd om bij te dragen aan deze indicator. Tot en met eind 2018 heeft slechts 1 project een effectieve gerealiseerde bijdrage gerapporteerd. Dit was het project "Rozendreef 167 Aalst". In de loop van de programmaperiode zal deze indicator verder stijgen. Gezien de aard van de projecten (grote energetische renovaties) zijn vaak vergunningen nodig waardoor de rapportering wat achter loopt. We voorzien geen probleem om in 2023 het uiteindelijke streefdoel te behalen.</p> <p>Deze renovaties werden pas in 2018 afgerond, waardoor deze nog niet konden worden meegenomen in het jaarverslag 2017.</p>
3	Output	Aantal ondersteunde demonstraties en pilots die leiden tot kwaliteitsverhoging en stimulering van EE en HE	# demonstraties en pilots	2	10	3	<p>Het project "Construction Academy" (Confederatie Bouw Limburg) draagt bij tot deze indicator. De Construction Academy is een demonstratieproject m.b.t. energie-efficiënt bouwen voor kennisoverdracht over renovatietechnieken, hernieuwbare energie, materiaalbeheer, waterhuishouding, toegankelijkheid en innovatieve bouwprocessen. Specifiek</p>

							<p>droeg het project bij tot volgende demo's: klimaatplafonds, waterhuishouding en gebouwbeheerssysteem.</p> <p>Deze demonstraties en pilots werden pas in 2018 afgerond, waardoor deze nog niet konden worden meegenomen in het jaarverslag 2017.</p>
3	Output	Aantal weggewerkte knelpunten	# knelpunten	2	10	4	<p>Volgende knelpunten werden weggewerkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> * SolSThore: Ontwikkeling en integratie van fotovoltaïsche energieopwekking in de gebouwomgeving. *Reductie van de onzekerheid ten gevolge van de intermittentie van zonne-energie *GeoWatt: evolutie Thermische netten en geïntegreerde opslag *SmarThor: Multi-energie marktmodel <p>Deze knelpunten werden pas in 2018 afgerond, waardoor deze nog niet konden worden meegenomen in het jaarverslag 2017.</p>
4	Financieel	Bedrag van gecertificeerde uitgaven van	euro	6.538.199	42.331.173	6.901.422,48	Bedrag aan gecertificeerde uitgaven van begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA tot en met IPC 4 van boekjaar

		begunstigden in het boekhoudsysteem van de CA					<p>2018-2019, met uitzondering van de kosten die pas in 2019 werden betaald door de begunstigden. Dit IPC werd ingediend op 25/04/2019. De weergegeven gecertificeerde uitgaven hebben volledig betrekking op kosten tot en met 2018.</p> <p>Reden evolutie t.o.v. 2017:</p> <p>De projecten binnen prioriteit 4 zijn over het algemeen zeer traag opgestart. Dit zijn vaak grote infrastructuurprojecten waarvoor vergunningen en aanbestedingen dienen te gebeuren. Daarom kende deze prioriteit initieel vertraging inzake het behalen van de financiële mijlpaal. In 2018 begonnen verschillende projecten met de infrastructuurwerken, waardoor er stelselmatig meer kosten gedeclareerd werden. We verwachten dat de kostendeclaratie in 2019 verder zal toenemen.</p>
4	Output	Stedelijke ontwikkeling: Open ruimte gecreëerd of opgeknapt in stedelijke gebieden	M ²	3.300	22.000	45.772	Het project "Park Groot Schijn" zorgde voor de realisatie van nieuwe infrastructuur voor park, sport- en jeugdaccommodatie. Het masterplan Park Groot Schijn is gericht op het behoud en de versterking van het groenruimtelijk karakter door onder

							<p>meer een stevige ecologische samenhang te realiseren.</p> <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal + streefwaarde 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de opmaak van het programma werd bij het vastleggen van de mijlpalen in 2018 uitgegaan van volledig afgesloten projecten zoals dit initieel door de EC werd verplicht. Daarom is de mijlpaal beperkt tot 3.300. Dit werd later versoepeld zodat ook de bijdragen van projecten die nog niet finaal afgesloten zijn in aanmerking komen. • De huidige streefwaarden voor 2023 kwamen tot stand op basis van ervaring van EFRO-projecten uit het programma 2007-2013 en soortgelijke stadsprojecten (geen EFRO). Uit deze berekeningen werd de prijs per vierkante meter bepaald. Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m² veel lager uit te vallen. <p>Het project dat hier aan bijdraagt (Park Groot Schijn) heeft via een aantal "goedkopere" maatregelen (bvb. verwijderen verharding, aanleggen van poelen, ...) een</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							hoog aantal m ² waterbeheersmaatregelen.
4	Output	Aantal m ² nieuwe of gevaloriseerde/getransformeerde terreinen	M ²	900	6000	20.300	<p>Het project "Spoor Oost" zorgde voor de herontwikkeling van de site Spoor Oost als publieke ruimte voor meervoudig en aanpasbaar gebruik met groenontwikkeling en mogelijkheden voor sport, spel, evenementen.</p> <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal + streefwaarde 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de opmaak van het programma werd bij het vastleggen van de mijlpalen in 2018 uitgegaan van volledig afgesloten projecten zoals dit initieel door de EC werd verplicht. Daarom is de mijlpaal beperkt tot 3.300. Dit werd later versoepeld zodat ook de bijdragen van projecten die nog niet finaal afgesloten zijn in aanmerking komen. • Voor O.4.3. werd deze gemiddelde prijs vastgelegd op 275 euro per m². Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m² veel lager uit te vallen. Hierdoor zijn de

							aangenomen streefwaarden te laag ingeschat. Projecten als Spoor Oost (Antwerpen) en Kievit II Zuid (Antwerpen) hebben een grote omvang in m ² . Dit leidt tot een ruime overtreffing van de oorspronkelijke streefwaarden.
4	Output	Oppervlakte gerealiseerde publieke ingrepen en buurtgerichte ondernemingsinfrast ructuur in achtergestelde buurten	M ²	195	1.300	593	<p>Het project "Renovatie van de Maria Gorettikerkerk tot multifunctionele ruimte" zorgde voor de renovatie van de Maria Gorettikerkerk tot een multifunctionele ruimte voor maatschappelijk, sociaal, economisch, cultureel gebruik. Dit project maakt deel uit van het herwaarderingsproject van de stad Gent "Bruggen naar het Rabot".</p> <p>Verklaring ruim behalen van de mijlpaal + streefwaarde 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de opmaak van het programma werd bij het vastleggen van de mijlpalen in 2018 uitgegaan van volledig afgesloten projecten zoals dit initieel door de EC werd verplicht. Daarom is de mijlpaal beperkt tot 3.300. Dit werd later versoepeld zodat ook de

							<p>bijdragen van projecten die nog niet finaal afgesloten zijn in aanmerking komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor O.4.5. werd deze gemiddelde prijs vastgelegd op 1.400 euro per m². Voor de projecten in de huidige programmaperiode blijkt de kostprijs per m² veel lager uit te vallen. Hierdoor zijn de aangenomen streefwaarden te laag ingeschat. Projecten in 2014-2020 hebben een grote omvang in m². Dit leidt tot een ruime overtreffing van de oorspronkelijke streefwaarden.
--	--	--	--	--	--	--	--

3.4. Financiële data per prioritaire as

Prioriteit	Totale financiële toewijzing	EFRO-toewijzing	EFRO/totale financiële toewijzing	Totale subsidiabele kosten goedgekeurde projecten	Totale subsidiabele kosten die door de begunstigden bij de managementautoriteit zijn gedeclareerd	Deel van de totale toewijzing besteed aan door de begunstigden gedeclareerde subsidiabele uitgaven	Aantal goedgekeurde projecten
Prioriteit 1	211.998.911	84.799.565	48,29%	209.399.448,34	76.669.791,72	36,17%	46
Prioriteit 2	74.689.988	29.875.995	17,01%	51.857.752,60	19.151.646,88	25,64%	79
Prioriteit 3	92.603.650	37.041.460	21,10%	90.906.776,37	11.883.731,52	12,83%	45
Prioriteit 4	42.331.172	16.932.469	9,64%	28.641.010,79	6.569.546,52	15,52%	11
Prioriteit 5	13.885.220	6.942.610	3,95%	13.885.199,64	3.837.359,48	27,64%	9
Totaal	435.508.941	175.592.099	100%	394.690.187,74	118.112.076,12	27,12%	190

4. Samenvatting van de evaluaties

Executive summary door externe evaluator Idea Consult

Het Vlaamse EFRO-programma 'Investeren in groei en werkgelegenheid 2014-2020' wil de concurrentiekracht van Vlaanderen op een duurzame manier versterken en een wezenlijke bijdrage leveren aan de Europa 2020-strategie voor een innovatieve, duurzame en inclusieve groei.

Het programma is opgebouwd rond vier inhoudelijke prioriteiten en bevat €175,6 miljoen Europese middelen. Binnen elk van de prioriteiten worden projectoproepen georganiseerd. Tot nog toe zijn er 58 oproepen geweest, wat heeft geleid tot 164 goedgekeurde projecten en een opname van 77% van het globale EFRO-budget (stand 30 juni 2018).

Focus van de midterm evaluatie

Deze halfweg- of 'midterm' evaluatie van EFRO Vlaanderen 2014-2020 richt zich op vijf kernvragen:

1. Sluiten de strategie en de middelenverdeling nog voldoende aan op de wijzigende socio-economische context en beleidsprioriteiten op Vlaams en Europees niveau? (Relevantie en samenhang);
2. Realiseert men met de projecten en het programma de vooropgestelde resultaten (effectiviteit, efficiëntie en impact)?
3. Zijn het beheer en het toezicht op de projecten en het programma professioneel en efficiënt georganiseerd? (Kwaliteit van de uitvoering en van het toezichtstelsel);
4. Wat is de waarde die EFRO toevoegt aan hetgeen individueel ook door de Vlaamse overheid kan worden gerealiseerd? (Europese toegevoegde waarde);
5. Wat zijn de meerwaarden en beperkingen van de geïntegreerde territoriale benadering? Op welke manier moet het instrument in de toekomst al dan niet worden ingezet?

Relevantie en samenhang

Op basis van een SWOT-analyse en beleidsscreening stelt de evaluator vast dat de prioriteiten en doelstellingen in het EFRO-programma nog sterk aansluiten bij de actuele beleidsuitdagingen in Vlaanderen en Europa. De urgentie om te komen tot economische innovatie en het aanpakken van de klimaatuitdaging zijn sinds de opmaak van het OP nog vergroot. Inzake 'ondernemerschap' is er de voorbije jaren in Vlaanderen een inhaalbeweging, waardoor het zich als minder urgent aandient dan voorheen. De inzet van technologie en de digitalisering daarentegen krijgen op alle beleidsniveaus meer aandacht. Ook de steden worden meer dan 5 jaar geleden aangeduid als de plaatsen waar zich enerzijds de belangrijkste uitdagingen stellen, maar waar tegelijk de sleutels liggen voor het oplossen ervan.

De evaluator adviseert derhalve om voor de verdere looptijd van het programma en ook in de komende periode (post 2020) in te zetten op een gecoördineerde valorisatiestrategie van sleuteltechnologieën in toekomstgerichte economische sectoren (slimme specialisatie), de toepassing van nieuwe digitale technologie in industrie, diensten en maatschappij en het versnellen van de klimaattransitie.

Binnen bovengenoemde domeinen liggen veel opties open, maar vanuit het streven naar additionaliteit ten aanzien van bestaande beleidsinstrumenten in Vlaanderen, moet er vooral ingezet worden op het ondersteunen van investeringsprojecten, met waar mogelijk ook een maximale mobilisatie van private middelen.

Effectiviteit, efficiëntie en impact

De voortgang van het programma wordt in hoofdzaak beoordeeld aan de hand van de gerapporteerde data van de promotoren via het e-loket. Belangrijk om daarbij in rekening te brengen is het tussentijds karakter van deze evaluatie. Het grootste deel van de output van de projecten moet nog worden gerapporteerd.

In totaal werden binnen het programma 164 projecten goedgekeurd. Zelfs al blijft nog 25% van het budget toe te wijzen, het aantal projecten zal gevoelig lager liggen dan in de vorige periode. In 2007-2013 telde het programma in totaal 497 projecten. De gemiddelde omvang van een project is meer dan verdubbeld ten opzichte van de vorige programmaperiode, van €380.408 in 2007-2013 naar €824.500 per project in 2014-2020.

De projecten zijn zoals de prioriteiten divers: van een trainingscentrum voor robotchirurgie, over het ondersteunen van ondernemerschap bij studenten, tot energetische renovaties in de sociale huisvesting, de aanleg van fietssnelwegen of de omvorming van een kerkgebouw tot stedelijke ontmoetingsruimte.

In het algemeen liggen volgens de evaluator de vooropgestelde streefwaarden van de goedgekeurde projecten in lijn met de streefwaarden die in het OP worden vooropgesteld voor 2023. Enkel onder prioriteit 3 wordt het moeilijk om de indicator voor goederentransport te behalen (een beoogde toename van 3.000.000 ton duurzaam transport).

De effectief gerapporteerde waarden van de projecten op 30/6/2018 blijven nog ver onder de vooropgestelde streefwaarden. Dit is vooral het geval bij de prioriteiten 1, 3 en 4, die sterk inzetten op investeringsprojecten die pas in een latere fase een meetbaar resultaat opleveren. Onder prioriteit 2 zitten veel meer werkingsprojecten die vroeg in de programmaperiode zijn opgestart, wat zich duidelijk uit in hogere gerealiseerde waarden.

Kwaliteit van de uitvoering en het toezichtstelsel

De evaluator stelt vast dat zowel de programma- als projectuitvoering en het toezicht op een kwaliteitsvolle wijze zijn georganiseerd. Op verschillende domeinen stelt men ook een verdere professionalisering vast ten opzichte van eerdere programmaperiodes (bv. staatssteunwerkgroep binnen VLAIO). Omwille van bijkomende taken is een versterking of minstens het behoud van de huidige personeelscapaciteit binnen de centrale Managementautoriteit nodig in de toekomst.

Op niveau van het programmabeheer worden twee bewegingen vastgesteld:

- Een technisch verloop van de projectcyclus, met meer inbreng van experts (technische werkgroepen), meer aandacht voor het behalen van de indicatoren (resultaatgerichtheid) en een verhoogde waakzaamheid rond de mededingingsregels (regelgeving overheidsopdrachten en staatssteun).
- Een lagere betrokkenheid van de sociaal-economische actoren, inzonderheid binnen het Comité van Toezicht, maar ook in de GTI-stuurgroepen. In beide gevallen omdat deze organen geen rol (meer) spelen in de goedkeuring van projecten.

Hoewel de conformiteit met de regelgeving ten allen tijd moet worden bewaakt, moet er tegelijk op worden toegezien dat het programma breed toegankelijk en gedragen blijft door het sociaal-economische veld. Daartoe worden o.a. volgende voorstellen geformuleerd:

- Het instellen van een systeem van vooraanmelding en vroegtijdig contact met de promotoren. Zo worden promotoren van bij aanvang geïnformeerd over de juridische en administratieve verplichtingen en de haalbaarheid van hun voorstellen;
- Directe en concrete vertaling van de staatssteunregeling in de calls onder de vorm van een minimale private inbreng of maximaal publiek aandeel. Dit schept duidelijkheid van bij aanvang voor alle partijen;
- Een hogere betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor het Comité van Toezicht. Daarbij denkt men vooral aan het bepalen van de inhoud van de oproepen, in lijn met de programmaprioriteiten;

- Een sterkere inzet van de contactpunten als bevoorrechte partners en bruggenhoofden naar promotoren. Als vertrouwensfiguren kunnen ze de afwegingen in de goedkeuringsbeslissingen voor promotoren inzichtelijker maken en mee zoeken naar oplossingen waar nodig.

Geïntegreerde territoriale benadering (GTI's)

Uit de evaluatie van de GTI's komt een gemengd beeld naar voor. In positieve zin stelt de evaluator dat:

- De GTI's de betrokkenheid van de 'levende krachten' in de drie regio's bij het programma heeft verhoogd;
- De GTI's hebben bijgedragen tot meer samenwerking tussen actoren, al is dat effect maar in een aantal projecten herkenbaar;
- Er meer regionale samenhang is tussen de projecten onderling, ten voordele en mee geïnspireerd vanuit de regiostrategie.

De GTI-medaille heeft evenwel ook een keerzijde:

- De gecombineerde inzet van EFRO en ESF in de projecten is uitgebleven. Een gemiste kans om economie en arbeidsmarkt ('skills') in hun samenhang te benaderen;
- Het 'gedeeld beheer' zorgt voor wrevel tussen het centrale en decentrale (GTI)-niveau. Dat gaat terug naar inhoudelijke verschillen in de regionaal en Vlaamse (OP) kaders, maar blijkt in de praktijk vaak een confrontatie tussen regionaal voluntarisme versus de grotere resultaatgerichtheid (prestatiekader) en het verhoogd toezicht op de mededingingsregels in deze periode;
- Het GTI-instrument leidt tot bijkomende overheadkosten (meer oproepen, meer overleg).

Als men de balans opmaakt van het GTI-experiment in deze periode, hebben de potentiële voordelen zich onvoldoende gerealiseerd en wegen de nadelen sterker door. In een volgende programmaperiode kan daar tot op zekere hoogte worden op bijgestuurd, maar de vraag is of dit strategisch de betere keuze is?

Vanuit deze evaluatie ontraadt de evaluator de structurele inzet en de veralgemening van het GTI-instrument in Vlaanderen. Het beperkte EFRO-budget en de complexe regelgeving die daarrond dient te worden gerespecteerd, sterkt de evaluator in het pleidooi voor een eenduidig en gespecialiseerd centraal beheer en een globaal budget zonder territoriale voorafnames (i.f.v. maximale flexibiliteit). Deze configuratie beperkt ook de overheadkosten rond het programma.

Tegelijk stelt de evaluator dat een aantal GTI-principes en positieve ervaringen sterker moeten verweven worden in een toekomstig Vlaams programma:

- Een voldoende betrokkenheid van stakeholders in het programmabeheer en in de voorbereiding van de oproepen (zie hoger onze aanbevelingen rond het Comité van Toezicht en de contactpunten);
- Een programmatorische afstemming van EFRO en ESF. Geen economische ontwikkelingsstrategie, zonder onderliggend de 'skills'-agenda daarop af te stemmen;
- Ruimte en stimuli in de Vlaamse oproepen voor subregionale coördinatie en accenten.

Europese toegevoegde waarde

Tot slot heeft men in deze evaluatie ook aandacht voor de Europese toegevoegde waarde. Wat is de meerwaarde van de Europese middelen, in vergelijking met een louter Vlaamse benadering? Deze evaluatie onderscheidt volgende meerwaarden van EFRO:

- De ESI-fondsen zijn gericht op het wegwerken van regionale verschillen en dwingen tot sterkere aandacht voor regio's met achterstelling. In deze programmaperiode heeft inzonderheid Limburg een significante impuls gekregen via EFRO (en ESF);
- EFRO zet blijvende druk op innovatie en klimaat en verplicht ook Vlaanderen om daarrond een coherente strategie vorm te geven (ex ante conditionaliteiten);

- EFRO is een hefboom en katalysator voor investeringen;
- Vanuit de publicatieverplichtingen krijgen goede praktijken binnen EFRO ruimere aandacht en grotere visibiliteit dan goede praktijken met enkel Vlaamse middelen.

6. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen maatregelen

Bij een aantal dossiers nam de goedkeuringsprocedure meer tijd in beslag. Dit was voornamelijk te wijten aan de complexiteit inzake staatssteunregels. Er werd vanuit de Managementautoriteit een vaste aanpak hieromtrent toegepast.

Algemeen

Een staatssteun assessmentformulier met een bijhorende basis handleiding staatssteun '*staatssteunrichtlijnen voor subsidieontvangers*' werd ontworpen en aangeboden aan de projectpromotoren.

Het assessmentformulier werd ontworpen als hulp bij het bepalen of er al dan niet sprake is van staatssteun. De verschillende onderdelen die moeten vervuld zijn opdat sprake zou zijn van staatssteun worden overlopen (steun toegekend door een overheid of met staatsmiddelen bekostigd, selectief voordeel aan ondernemingen, economische activiteit, potentieel de mededinging of handelsverkeer tussen de lidstaten kunnen verstoren).

De basishandleiding staatssteun en de Mededeling van de Commissie betreffende het begrip staatssteun bieden verdere informatie om te beoordelen of er al dan niet sprake is van staatssteun. Ook de Kaderregeling betreffende staatssteun voor O&O&I omschrijft een aantal situaties waarbij de steun aan onderzoeksorganisaties niet als (directe of indirecte) staatssteun moet worden beschouwd.

Projectontwerp

De projectpromotoren analyseren eerst zelf op basis van het assessmentformulier en alle beschikbare informatie of er sprake zou kunnen zijn van staatssteun.

Vanuit de entiteit EFRO en de provinciale contactpunten wordt een niet bindend advies verleend aan de projectpromotoren in de ontwerpfase van het project. Voor complexere dossiers wordt eveneens aangeraden een professioneel juridisch advies in te winnen.

Projectselectie

In eerste instantie wordt gekeken of er al dan niet sprake is van staatssteun in het project of onderdelen ervan.

Indien er geen sprake is van staatssteun wordt in het assessmentformulier de argumentatie meegegeven waarop dit besluit gebaseerd is. Aansluitend zijn er prioriteit 1 projecten die buiten het bereik van de staatssteun vallen op basis van de kaderregeling O&O&I.

Indien er sprake is van staatssteun (op één of meerdere onderdelen van het project) wordt naar een oplossing gezocht in de algemene groepsvrijstellingsverordening of de de minimisverordening.

Om een betere en intern afgestemd advies uit te brengen werd een multidisciplinaire werkgroep staatssteun binnen het Agentschap Innoveren & Ondernemen opgericht. De werkgroep bestaat o.a. uit de juridisch coördinator van AIO, een entiteitsverantwoordelijke Entiteit Europese en Internationale samenwerking, een jurist/innovatie expert van de afdeling innovatiesteun, een staatssteun expert uit de EFRO entiteit, en de Vlaamse staatssteun coördinator die als jurist/staatssteun expert vanuit AIO optreedt.

Daarnaast worden er regelmatig infosessies en opleidingen voorzien voor de projectbegeleiders, contactpunten, ...

Projectmonitoring

Een belangrijk onderdeel van de staatsteunopvolging betreft de projectuitvoering.

Om tegemoet te komen aan de dienst inspectie van AIO wordt een inspectie checklist staatssteun ontworpen die hen in staat moet stellen om bij controle ter plekke en ondersteuning van de promotor op vlak van staatssteun een grondiger advies te leveren en correcte controles uit te voeren.

Begeleidingscomités maken integraal onderdeel uit van de EFRO-projectopvolging. Standaard worden steeds 3 momenten voorzien waarop samengezeten wordt met de promotor: bij aanvang tussentijds (na 1 jaar uitvoering) en op het eind van de projectuitvoering. Het aspect staatssteun vormt een vast aandachtspunt in de begeleidingscomités.

8. Verslag inzake de uitvoering van financieringsinstrumenten

Niet van toepassing voor het EFRO-Vlaanderen 2014-2020 programma.

9. Maatregelen die zijn genomen om te voldoen aan de ex-antevoorwaarden

Het Operationeel Programma voldeed bij indiening aan alle ex-antevoorwaarden. Er waren geen bijkomende acties vereist.

10. Vorderingen bij de voorbereiding en uitvoering van grote projecten en gezamenlijke actieplannen

Niet van toepassing voor het EFRO-Vlaanderen 2014-2020 programma.

11. Beoordeling van de uitvoering van het Operationeel Programma

11.1. Overzicht van de uitvoering per prioritaire as

Prioritaire as 1: Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie

Binnen het EFRO-programma 2014-2020 neemt innovatie een zeer prominente plaats in. Prioritaire As 1 – ‘Stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie’ bestaat uit twee specifieke doelstellingen, m.n. ‘het bevorderen van co-creatie om de O&O-resultaten beter te valoriseren’ (co-creatie) en ‘ondersteunen verspreiding van technologieën met oog op kennisvalorisatie / vermarkting’ (demonstratie). Beide specifieke doelstellingen hebben als finaal doel de introductie van nieuwe producten en diensten op de markt te stimuleren.

Gedurende de lopende programmaperiode werden uiteenlopende projectoproepen gelanceerd. Deze diversiteit uitte zich zowel geografisch als thematisch. Zo werden zowel binnen de GTI's als Vlaamsbreed oproepen gelanceerd. Op inhoudelijk vlak werden algemene, brede oproepen gelanceerd alsook oproepen met een specifieke thematische invulling. Zo werden oproepen gelanceerd die zich toespitsten op onder meer de zorgsector, de maakindustrie en de afstemming met het Vlaams clusterbeleid.

Binnen prioriteit 1 werd in 2017 het aanvankelijk vastgestelde budget van 69,5 miljoen euro verhoogd naar 84,7 miljoen euro.

Binnen het beschikbare budget werd 32 miljoen euro toegekend aan de specifieke doelstelling 1 (co-creatie) en 52 miljoen euro aan de specifieke doelstelling 2 (demonstratie).

Tot eind 2018 werden inmiddels 16 oproepen gelanceerd, waarvan 5 in GTI Limburg, 1 in GTI Kempen, waar het beschikbare budget quasi volledig met één oproep werd toegekend, 6 in GTI West-Vlaanderen en 4 Vlaamsbrede oproepen.

Binnen de specifieke doelstelling 1 werden 25 projecten goedgekeurd. Deze projecten vertegenwoordigen een EFRO-bedrag van 17,8 miljoen euro of ruim 55% van de beschikbare middelen in deze specifieke doelstelling. Deze projecten zijn vaak gemengde projecten, wat betekent dat ze zowel investeringen als werkingskosten bevatten. Dikwijls gaat het om de ontwikkeling van apparatuur door kennisinstellingen of strategische onderzoekscentra. In samenwerking met het aanwezig economisch weefsel worden er nieuwe producten en diensten ontwikkeld op hoog TRL-niveau. De triple helix-structuur wordt hierbij vaak aangevuld met de eindgebruikers. Op deze manier worden de belangrijkste actoren van bij de start van projecten betrokken.

In de specifieke doelstelling 2 werden 21 projecten goedgekeurd. Deze projecten vertegenwoordigen een EFRO-budget van ruim 55 miljoen euro. Dat betekent een lichte overbesteding ten opzichte van de beschikbare middelen binnen deze specifieke doelstelling (105%). Hoewel drie keer meer middelen gespendeerd werden binnen SD 2 dan in SD 1 zijn er minder projecten (21 in SD1 tegenover 25 in SD2). De goedgekeurde projecten in SD 2 zijn grootschaliger en kapitaalsintensiever. Vaak beperken deze projecten zich niet tot de aanschaf / ontwikkeling van apparatuur, maar omvatten zij ook de behuizing ervan (realisatie van gebouwen). De kennisontwikkeling bij projecten in SD 2 staat meestal een stap verder dan binnen SD 1. Het zwaartepunt van deze projecten is net de demonstratie en de uitrol van de opgedane kennis in Vlaanderen. Het demonstreren / dissemineren en valoriseren van deze kennis vindt vaak plaats in een gebouw dat specifiek voor dit doel werd opgericht. Dergelijke infrastructuur moet geschikt zijn om een zeker aantal en uiteenlopende types van bedrijven te kunnen ontvangen. Dit verklaart meteen de grootschaligheid van dergelijke projecten.

Uiteraard zijn er ook projecten die zowel activiteiten rond co-creatie als demonstratie uitvoeren. Dergelijke projecten werden ondergebracht in de specifieke doelstelling die het meest overeen kwam met het zwaartepunt van de activiteiten.

De voortgang van het programma kan worden afgelezen uit de financiële voortgang, maar blijkt ook uit de rapportering van de vastgelegde indicatoren.

In de specifieke doelstelling 1 (co-creatie) werd voornamelijk gefocust op het aantal bedrijven dat samenwerkt met kennisinstellingen (streefwaarde 320 tegen 2023) en het aantal producten en diensten dat wordt ontwikkeld binnen een kader van co-creatie (streefwaarde 96 tegen 2023).

Uit de portfolio van goedgekeurde projecten blijkt dat de vooropgestelde streefwaarden normaliter ruim behaald zullen worden. De geconsolideerde streefwaarden geven immers respectievelijk 451 (aantal bedrijven) en 230 (aantal producten en diensten) aan.

Wat de daadwerkelijke rapportering betreft, stellen we vast dat deze streefwaarden eind 2018 nog niet werden behaald. Zo werden 103 bedrijven bereikt en werden 76 nieuwe producten of diensten ontwikkeld. Dat is respectievelijk 32% en 79% van de programma-streefwaarden (2023).

Het feit dat er op het vlak van outputindicatoren nog een inhaalbeweging nodig zal zijn, is voornamelijk te wijten aan het feit dat de valorisatiefase zich in de laatste fase van het project bevindt. In een eerste fase

zijn het de kennisinstellingen of onderzoekscentra die apparatuur aanschaffen of ontwikkelen. Dit is dikwijls een iteratief proces dat enige tijd in beslag neemt. In een volgende fase worden bedrijven betrokken bij de exploitatie van de apparatuur. Uit een analyse van de voortgang van de projecten blijkt dat de meeste projecten zich effectief nog in die eerste fase bevinden.

De indicatoren in SD 2 (demonstratie) zijn gericht naar het aantal ondernemingen dat wordt ondersteund bij de marktintroductie van nieuwe producten (streefwaarde 315 tegen 2023), het aantal ondernemingen dat wordt ondersteund bij de introductie van nieuwe producten binnen het bedrijf (streefwaarde 420 tegen 2023) en het aantal begeleidingen van ondernemingen om de valorisatie van onderzoeksresultaten te bevorderen (streefwaarde 525 tegen 2023).

Uit de streefcijfers van de goedgekeurde rapportering blijkt dat de tweede (producten nieuw in het bedrijf) en derde indicator (aantal begeleide ondernemingen) worden overtroffen. De indicator rond de nieuwe producten (marktintroductie) zit momenteel dicht bij de streefwaarde. Wat de rapportering betreft, zaten de indicatoren eind 2018 op een peil van respectievelijk 64%, 63% en 40%.

De analyse hierbij is analoog aan deze van SD 1: heel wat projecten zitten momenteel nog niet in de fase waarbij bedrijven worden betrokken bij de werkingscomponent van de projecten.

Prioritaire as 2: Versterken van het concurrentievermogen van KMO's

Ondanks een gestage verbetering van de ondernemerschapdynamiek, kenmerkt Vlaanderen zich door een relatief lage ondernemersgraad, een lage oprichtingsquote en weinig snelgroeiende gazellen. Wil Vlaanderen zijn economische positie behouden en de concurrentiepositie versterken dan is het belangrijk dat ingezet wordt op het bevorderen van ondernemerschap en het stimuleren van de internationale oriëntatie van kmo's.

Binnen deze prioritaire as worden, na de programmawijziging van 2017, de inspanningen dan ook gericht op volgende 4 specifieke doelstellingen:

- SD 1 - Bevorderen van intrapreneurship en nieuwe vormen van ondernemerschap;
- SD 2 - Bevorderen van een ondernemings-vriendelijk klimaat bij lokale en provinciale besturen;
- SD 3 - Kennis over en implementatie van innovatieve bedrijfsmodellen bij kmo's verbeteren;
- SD 4 - Bevorderen van een internationaal ondernemersklimaat.

Binnen prioriteit 2 werden tot en met 2018 volgende oproepen gelanceerd:

- 6 generieke oproepen over heel Vlaanderen;
- 9 oproepen voor GTI Limburg;
- 5 oproepen voor GTI West-Vlaanderen;
- 2 oproepen voor GTI Kempen.

Het totale beschikbare budget voor deze prioriteit bedraagt, na de programmawijziging van 2017, 29.875.995 euro. Tot en met eind 2018 werden reeds 79 projecten goedgekeurd. Deze projecten vertegenwoordigen een gezamenlijke EFRO-steun van 20.592.261,57 euro of 68,93% van het beschikbare budget.

Binnen de specifieke doelstelling 1 lag de focus vooral op nieuwe vormen van ondernemerschap, met twee Vlaamsbrede oproepen gericht op student-ondernemers. Dit liep parallel met het Vlaamse beleid om dit statuut te vergemakkelijken. Hieruit bleek dat het aantal studenten dat een onderneming wenst op te starten sterk gestegen is de voorbije jaren. Dit verklaart mede het sterk overschrijden van de initieel opgestelde streefwaarden van de indicatoren. De sprong van ondernemerschap als bijberoep naar hoofdberoep zit bij alle projecten vervat als één van de doelstellingen. Daarnaast werd binnen de GTI Limburg ingezet op het uniek vakmanschap in combinatie met de meest innovatieve technieken.

Met de specifieke doelstelling 2 werd ingezet op de verbetering van het ondernemersklimaat bij lokale besturen. Hierbij werden voornamelijk de steden en gemeenten bereikt, waaronder ook heel wat kleinere gemeenten, maar ook de provincies en enkele Vlaamsbrede spelers (VVSG, Unizo, ...) toonden interesse. De meeste initiatieven mikken op kernversterking en detailhandel, met vaak de uitvoering van de strategisch commerciële plannen. Enkele betrekken hierbij ook toerisme en horeca. Binnen de projecten van detailhandel is er specifieke aandacht voor e-commerce en de digitale overheid. Bij de goedkeuring van de projecten werd daarom gefocust op een algemene her- en opwaardering van de publieke dienstverlening.

Voor specifieke doelstelling 3 ligt de doelstelling en de nadruk op de introductie van innovatieve bedrijfsmodellen bij kmo's, en dit voor zowel startende als reeds gevestigde ondernemingen. De projecten bereiken opvallend vaak reeds gevestigde bedrijven. Hoewel deze al beschikken over een eigen businessmodel, blijken zij open te staan voor aanpassingen en transformaties om zo op de veranderende noden en vragen van de markt in te spelen. De projecten worden dan ook dikwijls ingediend door middenveld- en sectorfederaties om zo hun achterban bewust te maken van nieuwste trends om businessmodellen te verfijnen en/of te vernieuwen.

Specifieke doelstelling 4 beoogt de bevordering van de internationalisering van de Vlaamse economie. Hierin wordt op twee pijlers ingezet: de internationalisering van Vlaamse kmo's en het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar Vlaanderen. Op beide is ingezet waarbij de nadruk van de projecten tevens ligt op de deelname van Vlaamse kmo's. Meer dan bij de andere SD's hebben de projecten vaker een Vlaamsbreed karakter. De projecten focussen op de doelstelling om gerichte strategieën te ontwikkelen die toepasbaar zijn op (hele sectoren van) Vlaamse ondernemingen, deze ondernemingen met elkaar samen te brengen en te clusteren. Hierbij wordt vooral aandacht geschonken aan startende en jonge ondernemingen, zodat deze sneller durven te internationaliseren.

Met betrekking tot de aantrek van buitenlandse bedrijven gaat het om projecten die specifiek inzetten op ondernemingen met een grote toegevoegde waarde op de Vlaamse economie. De bedoeling is dat deze aangetrokken buitenlandse bedrijven deel uitmaken van de internationaal-georiënteerde clustering, waartoe de internationaal actieve Vlaamse bedrijven reeds behoren.

Prioritaire as 3: Bevorderen van overgang naar koolstofarme economie

De Europese Unie legt zichzelf met de EU2020 strategie 3 ambitieuze doelstellingen op: een vermindering van het energieverbruik met 20%, een stijging van het aandeel van hernieuwbare energiebronnen tot 20% en een vermindering van de uitstoot van de broeikasgassen met minstens 20% ten opzichte van 1990.

Deze doelstellingen werden naar België vertaald in een aantal vooropgezette mijlpalen. Zo heeft België, voor de niet-ETS sector (ETS: energie-intensieve bedrijven) een bindende doelstelling om de broeikasgasuitstoot tegen 2020 te verminderen met 15% (t.o.v. van het referentiejaar 2005). Naast de wijzigingen omtrent de CO₂-uitstoot, werden er ook bindende doelen voor 2020 vooropgezet omtrent het aandeel van hernieuwbare energie in de totale nationale energieconsumptie. Hierbij werd rekening gehouden met de verschillende startsituaties van elke lidstaat en het productiepotentieel. Zo moet België tegen 2020 13% van haar totale energie halen uit hernieuwbare energie.

Om aan het behalen van deze doelstellingen een bijdrage te leveren, formuleerde het EFRO-programma Vlaanderen 2014-2020 binnen Prioriteit 3, 4 specifieke doelstellingen:

1. 'Stijging van doorgedreven energetische renovaties van residentiële gebouwen tot bijna-energieneutraal niveau'.
2. 'Verbeterde duurzame stedelijke mobiliteitssystemen die kaderen in een gemeentelijk/stedelijk klimaatplan'.
3. 'Verhoogde energie-efficiëntie bij kmo's (energie-efficiënte bedrijfsgebouwen en productieprocessen)'.
4. 'Stijgend gebruik van groene warmte en een toename van de productie van hernieuwbare energie'.

Binnen Prioriteit 3 werden tot en met 2018 volgende oproepen gelanceerd:

- 6 generieke oproepen over heel Vlaanderen
- 1 oproep voor GTI Limburg
- 6 oproepen voor GTI West-Vlaanderen
- 2 oproepen voor GTI Kempen

Het totale beschikbare budget voor deze prioriteit bedroeg 45.267.185,00 euro. Dit budget werd na een programmawijziging in 2017 teruggebracht tot 37.041.460,00 euro. Tot en met eind 2018 werden reeds 45 projecten goedgekeurd. 2 van deze projecten werden inmiddels door de promotor teruggetrokken. Deze goedgekeurde projecten vertegenwoordigen een gezamenlijke EFRO-steun van 32.733.084,61 euro (88,37% van het beschikbare budget).

Binnen de eerste specifieke doelstelling werden tot nog toe 4 projectoproepen gerealiseerd. De klemtoon binnen deze oproepen lag, naast het steunen van de bouw van centra rond duurzaam bouwen, op het steunen van renovatieprojecten binnen de sociale huisvesting. Het betrof projecten met een hoger ambitieniveau, dan regulier voorzien, op het vlak van energie-efficiëntie. In totaal worden, binnen deze SD, 11 projecten gesteund, goed voor een EFRO-steun van 8,3 miljoen euro.

Binnen de specifieke doelstelling 2 ligt de nadruk op het wegwerken van knelpunten (missing links) bij de uitrol van fietssnelwegen. Hiervoor zijn 25 projecten goedgekeurd, deze zijn goed voor een EFRO-steun van 18,6 miljoen euro. Naast deze projecten werden eveneens oproepen gehouden gericht op de modal shift voor goederenverkeer. Deze projectoproepen brachten enkele valabele projecten op, maar gezien de reguliere subsidiekanalen werden deze projecten uiteindelijk niet weerhouden. Hierdoor is het behalen van de indicator 'Bijkomende tonnage die duurzaam wordt vervoerd' moeilijk haalbaar.

Voor de specifieke doelstelling 3 werden 3 projectoproepen georganiseerd. Er werden in totaal 5 projecten goedgekeurd. Nadruk van deze projecten ligt op het aanbieden van energiescans en advies aan kmo's tot het doorvoeren van besparingsmaatregelen op het vlak van energieverbruik. Deze projecten naderen de eindfase van projectuitvoering.

Binnen de laatste specifieke doelstelling werden 4 projecten goedgekeurd. Deze projecten situeren zich allemaal binnen de GTI Kempen. 3 van deze projecten betreffen investeringsprojecten. De projecten zetten in op een verhoogd gebruik van groene warmte en een toename van de productie van hernieuwbare energie, onder andere door de inzet van warmtenetten en geothermie.

Prioritaire as 4: Bevorderen van een duurzame grootstedelijke ontwikkeling

Europa is een sterk verstedelijkt continent. Die verstedelijking is de laatste decennia enkel toegenomen. Vooral de Vlaamse steden Antwerpen en Gent ervaren de druk van die sterk toegenomen verstedelijking. Zij worden als grootsteden geconfronteerd met een aantal grote uitdagingen (klimaat, ruimteproductiviteit, armoedebestrijding, ...). Er werd dan ook gekozen, gezien het beperkte budget en de nood hier het grootst is, om voor de programmaperiode 2014-2020 binnen de prioriteit 'duurzame stedelijke ontwikkeling' te focussen op de steden Antwerpen en Gent.

In totaal werd er voor deze prioriteit een budget vastgelegd van 16.932.469 euro. 11.226.341 euro daarvan gaat naar projecten in de stad Antwerpen, 5.706.128 euro gaat naar projecten in de stad Gent. Binnen deze prioriteit wordt gewerkt met doorlopende projectoproepen.

Binnen prioriteit 4 werden drie specifieke doelstellingen afgebakend.

Het creëren van groene en groen-blauwe netwerken is een eerste specifieke doelstelling. Steden zijn door hun ligging en dichtheid zeer gevoelig voor klimaatverandering. Groen en open water vormen één van de meest belangrijke klimaatadaptieve maatregelen om met de negatieve effecten van klimaatsverandering om te gaan in een stedelijke omgeving. Bovendien vervullen deze groene en blauwe elementen in de stad een belangrijke sociale functie.

In totaal werd er voor deze SD 5.644.157 euro voorzien. Binnen deze doelstelling werden drie projecten geselecteerd. In Antwerpen betreft dit het park Groot Schijn. In Gent zijn er twee projecten goedgekeurd:

het plaatsen van de historische havenkranen op de oude dokken (als landmark), en de heraanleg van de handelsdokkaai. Momenteel is 4.464.000 euro (79%) van het budget van SD1 besteed.

De tweede specifieke doelstelling zet in op een hogere ruimteproductiviteit door het bevorderen van multifunctionaliteit en valorisatie en de transformatie van on(der)benutte (bedrijven)terreinen en gebouwen. Ruimtegebrek is een belangrijke uitdaging. Steden moeten steeds slimmer omspringen met ruimte om zowel naar inwoners als naar bezoekers toe een aangename en leefbare omgeving te kunnen creëren. Daarom is het belangrijk om te bekijken op welke manier onderbenutte terreinen multifunctioneel gebruikt kunnen worden.

Voor deze tweede specifieke doelstelling is een budget voorzien van 5.644.156 euro. Op dit moment zijn er 3 projecten geselecteerd binnen deze doelstelling. Twee projecten (Spoor Oost en Kievit II Zuid) worden uitgevoerd in Antwerpen, in Gent zijn er eveneens twee projecten (Renovatie en reconversie Wintercircus en Wasserij der Vlaanderen) in uitvoering. In totaal is tot nu toe 3.889.494 euro van de middelen (68%) besteed.

Een derde specifieke doelstelling zet in op het verhogen van de stedelijke vitaliteit in achtergestelde buurten, door het ondersteunen van kleinschalige stedelijke projecten op buurt – en wijkniveau om op deze manier een economische hefboom te creëren. Steden worden specifiek geconfronteerd met armoede en hoge werkloosheid. Vaak zijn deze problemen meer uitgesproken aanwezig in bepaalde buurten en wijken van een stad. Deze buurten vragen extra aandacht.

Voor deze derde specifieke doelstelling werd een budget van 5.644.156 euro vastgelegd. Tot op heden zijn er 6 projecten geselecteerd binnen deze strategische doelstelling. 4 projecten worden uitgevoerd in de stad Gent (Circuskerk Malem, Maria Gorettikerkerk, De Kazematten en Heilig Hartsite), 2 projecten in Antwerpen (Moorkensplein en omgeving, en Kioskplaats Hoboken). In totaal is er op dit moment 3.777.835 (67%) euro besteed.

Momenteel is 12.421.311 euro van het totale budget voor prioriteit 4 (16.932.469) gealloceerd (73%) aan projecten. Dat betekent dat er nog 4.511.158 euro rest om toe te kennen aan nieuwe projecten.

Prioritaire as 5: Technische Bijstand

De middelen binnen de prioriteitsas “Technische Bijstand” worden ingezet voor een efficiënte en transparante operationalisering en uitvoering van het programma, via de financiering van het programma- en projectbeheer en de organisatie en werking van het programmasecretariaat, ter ondersteuning van de Managementautoriteit en het Comité van Toezicht.

De bestaande beheers- en controlestructuren werden behouden voor de nieuwe programmaperiode met het oog op een efficiënte uitvoering en monitoring van het programma: behalen van de mijlpalen/doelstellingen verbonden aan het toekennen van de prestatiereserve, voldoen aan de N+3 – verplichtingen, tijdig uitbetalen van de steun aan de begunstigden, beantwoorden aan de gestelde vereisten op het vlak van controle en audit.

Uit de tussentijdse evaluatie van het programma 2007 – 2013 (oktober 2011) bleek de werking van de provinciale en stedelijke contactpunten en het opgezette geïnformatiseerd systeem (met elektronische projectindiening en rapportering) positief te worden onthaald door de eindbegunstigden en bij te dragen tot de efficiëntie en effectiviteit van het programma. Wel kon de werking en gebruiksvriendelijkheid nog verder worden verbeterd.

Daarom werden, naast de wijzigingen opgelegd door de regelgeving m.b.t. de nieuwe programmaperiode (o.m. inzake e-cohesion), verdere aanpassingen doorgevoerd om de werking en gebruiksvriendelijkheid van het beheers- en monitoringsysteem te optimaliseren. Op het vlak van ICT werd de online applicatie bijgewerkt. Het programma voldoet daarmee aan de opgelegde vereisten van de EC. Zowel de personeelsleden van het programmasecretariaat als de projectpromotoren werden uitgenodigd om verbeteringen aan te reiken. Zo is er de mogelijkheid om voortaan tevens de bewijsstukken van de voortgangs- en eindrapporten volledig digitaal in te dienen.

Ook de opvolging van de outputindicatoren kent een nieuwe, verbeterde werkwijze. De projectpromotoren zullen voortaan via een verplichte bijlage de gerealiseerde waarden moeten toelichten. De opgegeven

waarde moet gevalideerd worden door de EFRO-projectbegeleider. Dit zorgt voor een grotere betrouwbaarheid en motivering van de programma-indicatoren.

Ook inzake subsidiabiliteit zijn er een aantal belangrijke wijzigingen ten opzichte van de programmaperiode 2007-2013. Dit zijn vereenvoudigingen voor de projectpromotoren. Zo dienen er minder bewijsstukken te worden aangeleverd in vergelijking met de vorige programmaperiode (rekeninguittreksels zullen via steekproef worden opgevraagd) en is er een uniform systeem van kilometervergoeding voor verplaatsingen met de wagen. Een belangrijke wijziging betreft het gebruik van een standaard uurtarief (SUT). Deze uniformisering vergemakkelijkt het indienen en behandelen van personeelskosten.

De noodzakelijke handleidingen en sjablonen, met inbegrip van de nieuwigheden, werden opgemaakt en via de website ter beschikking gesteld van projectpromotoren. Dit zijn onder meer:

- Hulpdocument Kostendetailering
- Projectsjabloon EFRO Vlaanderen - Oproep
- Praktische gids subsidiabiliteit
- Praktische gids projectindiening
- Praktische gids rapportindiening
- Praktische gids toegang tot e-loket EFRO
- Praktische gids onderdelen van e-loket EFRO
- Praktische gids Communicatie voor Promotoren
- Tijdsregistraties
- Template de-minimisverklaring
- Template wet op OHO en aanbestedingsplan
- ...

Daarnaast werden er verschillende infosessies georganiseerd om de projectuitvoerders te ondersteunen bij het indienen van een projectvoorstel en/of -rapport.

Het totale beschikbare budget voor deze prioriteit bedraagt 6.942.610,00 euro. Tot en met eind 2018 werden 9 projecten goedgekeurd. Deze 9 projecten vertegenwoordigen 100% van de beschikbare EFRO-steun.

11.2. Specifieke acties om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bevorderen en discriminatie te voorkomen

Het thema 'gelijke kansen' is sinds het Verdrag van Amsterdam één van de beleidsdoelstellingen van de Europese Unie. Het doel van het Vlaamse gelijke kansenbeleid is om gelijke kansen te bieden en achterstellingen, uitsluitingen en discriminaties weg te werken en te voorkomen. Het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijke kansen- en gelijke behandelingsbeleid bundelt het bieden van gelijke kansen en het garanderen van gelijke behandeling voor Vlaamse burgers en verankert de gebruikte methodieken en de doelstellingen. Door kwetsbare groepen in een brede waaier van levensdomeinen te bereiken en te versterken, wordt de sociale cohesie versterkt en bijgedragen tot een open en tolerant Vlaanderen.

Het Vlaamse gelijke kansenbeleid zit tevens vervat in het Pact 2020 door het streven naar sociale inclusie en een aangename leefomgeving.

Bij de uitvoering van het structuurbeleid wordt de toepassing van het principe “gelijke kansen” maximaal gegarandeerd door het voorkomen van elke discriminatie op basis van gender, ras of etnische oorsprong, religie of geloof, handicap, toegankelijkheid, leeftijd of seksuele identiteit, tijdens de voorbereiding en implementatie van de programma’s.

Daartoe is dit uitgangspunt opgenomen in de criteria die gehanteerd worden voor de beoordeling en selectie van de concrete acties in het kader van de verschillende thematische doelstellingen en worden alle projectindieners verzocht de eventuele impact van hun project op het vlak van “gelijke kansen” te verduidelijken.

11.3. Duurzame ontwikkeling

Binnen het EFRO-programma worden diverse maatregelen (inzake energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, vermindering uitstoot broeikasgassen, aanpassing aan de klimaatverandering, bevordering biodiversiteit, efficiënt gebruik van hulpbronnen, milieuvriendelijke mobiliteit, verbetering stedelijke leefkwaliteit) voorzien welke rechtstreeks bijdragen tot een algemene duurzame ontwikkeling. Duurzame ontwikkeling voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden tot behoeftevoorziening van toekomstige generaties in gevaar te brengen, waarbij aandacht gegeven wordt aan de integratie van en de synergie tussen de sociale, de ecologische en de economische dimensie.

Duurzame ontwikkeling vormt een horizontaal principe dat deel uitmaakt van de beoordelings- en selectiecriteria van de concrete acties in het kader van de verschillende thematische doelstellingen. In de projectaanvragen dienen projectuitvoerders aan te geven op welke manier wordt bijgedragen tot een duurzame ontwikkeling.

11.4. Verslaglegging over steun die is gebruikt voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering

Berekend bedrag van de steun dat voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering moet worden gebruikt gebaseerd op de cumulatieve financiële gegevens per categorie van steunverlening.

Prioritaire as	Bedrag van de steun dat voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering moet worden gebruikt	Deel van de totale toewijzing aan het Operationeel Programma
3	23.985.294,91	64,75%
4	8.181.012,62	48,32%
Totaal	32.166.307,53	18,32%

11.5. Rol van de partners

Zoals tijdens de voorgaande programmaperiodes, wordt het partnerschapsbeginsel volledig door de Vlaamse Regering onderschreven en werd de samenwerking tussen verschillende beleidssectoren en bestuursniveaus, evenals de samenwerking met andere maatschappelijke geledingen, gecontinueerd.

Het Operationeel Programma 2014 - 2020 werd, in overeenstemming met het institutioneel en wettelijk kader, opgesteld in partnerschap met alle bevoegde Vlaamse instanties, de (sub)regionale en lokale overheden, de economische en sociale partners en middenveldorganisaties.

Tijdens het voorbereidingsproces vonden een aantal consultaties en overlegmomenten plaats met (sub)regionale en stedelijke/lokale autoriteiten, economische en sociale partners, en relevante organisaties uit het maatschappelijk middenveld rond de inhoudelijke en financiële invulling van het Operationeel Programma:

Deze partners werden ook verder nauw worden betrokken bij de implementatie, monitoring en evaluatie van het programma via een vertegenwoordiging in het Comité van Toezicht en /of in de adviserende werkgroepen. Tevens is bij de provincies en de grootsteden Gent en Antwerpen een contactpunt (als onderdeel van het programmasecretariaat) voorzien.

Na goedkeuring van het Operationeel Programma werden de operationele structuren verder uitgebouwd waaronder een Stuurgroep per GTI, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Vlaamse en lokale overheden, de bedrijfswereld en de kennisinstellingen.

12. Verplichte informatie en beoordeling overeenkomstig artikel 111, lid 4, eerste alinea, onder a) en b), van Verordening (EU) nr. 1303/2013

12.1 De vorderingen in de uitvoering van het evaluatieplan en het vervolg dat aan de bevindingen van evaluaties is gegeven

In het evaluatieplan werd in 2018 een tussentijdse implementatie-evaluatie voorzien. Deze evaluatie werd door de externe evaluator Idea Consult uitgevoerd tussen juni 2018 en november 2018. Met betrekking tot de inhoud (conclusies, aanbevelingen, ...) verwijzen we naar punt 4. Samenvatting van de evaluaties. Deze evaluatie werd toegelicht op het Comité van Toezicht van 19 november 2018.

In 2018 werd gestart met de voorbereiding van de klantenbevraging. Deze werd uitgevoerd in 2019. De voornaamste conclusies zullen aan het Comité van Toezicht worden toegelicht. Een overzicht hiervan zal in het jaarverslag 2019 worden opgenomen.

12.2 De resultaten van de voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen voor de fondsen die zijn uitgevoerd in het kader van de communicatiestrategie

Het cohesiebeleid vormt een belangrijke pijler om het leven van de inwoners van de EU te verbeteren. Ondanks de vele investeringen die Europa via een breed scala aan steunprogramma's doet, is de gemiddelde inwoner van de EU zich niet altijd bewust van het Europese aandeel in zijn of haar dagelijkse leven. Meer bewustmaking hierover is dan ook essentieel om het geloof in het belang van de EU te versterken.

Vanuit EFRO Vlaanderen proberen we hiertoe bij te dragen door sterk in te zetten op de communicatie over de projecten. Zo worden regelmatig projecten in de kijker gezet via de website www.efro.be en bericht de Effect-nieuwsbrief over projecten die gelanceerd of ingehuldigd worden. De uitvoering van communicatieactiviteiten vormen een gedeelde verantwoordelijkheid waarbij zowel de Managementautoriteit, de provinciale EFRO contactpunten, als ook in grote mate de projecten zelf (via de communicatieverplichtingen) bijdragen tot een uitgebreide communicatiemix.

Een belangrijk deel van de communicatieactiviteiten richt zich tot de professionele doelgroep. Via de website, nieuwsbrieven en infosessies worden zij geïnformeerd over de laatste EFRO-ontwikkelingen en worden zij geïntroduceerd in het belang van projectcommunicatie en de manier waarop ze dit best aanpakken.

Het brede publiek wordt niet uit het oog verloren. Naast activiteiten die we zelf opzetten zoals Europa in je Buurt, proberen we ons waar mogelijk aan te sluiten bij evenementen die sowieso al veel bezoekers

lokken zoals bijv. de Open Wervendag van de confederatie Bouw in mei en de Voka Open bedrijvendag in oktober, waardoor we een nieuw en ruim publiek aanspreken.

Gedurende 2018 werden volgende activiteiten ondernomen:

Publieksactiviteiten EFRO mei 2018

Sinds een aantal jaar organiseren we met EFRO Vlaanderen gedurende de maand mei allerlei activiteiten naar aanleiding van de Europese feestdag op 9 mei. Naast één centraal evenement, waarvoor we samenwerken met de andere structuurfondsen en provincies, worden er vanuit de verschillende provinciale en stedelijke EFRO-contactpunten ook eigen activiteiten georganiseerd. Op deze manier worden de EFRO-projecten over heel Vlaanderen extra in de verf gezet. Hierbij een niet exhaustief overzicht van de verschillende activiteiten ter illustratie:

- Europa in je Buurt op 12 mei 2018 in Leuven
- Stadsverkenning in de Kievit-buurt
- Pop-up Europa in Brasschaat
- Limburgse EFRO-projecten stellen de deuren open
- Activiteiten in Oost-Vlaanderen
- Europa-maand in Vlaams-Brabant
- EU-fietstocht in Kortrijk

Daarnaast zijn ook volgende acties te vermelden:

- Opening ORSI
- Opening T2-camps
- Bioscoopfilmpje Vlaams-Brabant
- Midterm brochure EFRO
- ...

Effect-nieuwsbrief

In 2018 werden in januari, april, mei en oktober Effect-nieuwsbrieven verspreid. 'Effect' is de digitale nieuwsbrief van EFRO-Vlaanderen. Deze bundelt nieuwigheden voor het programma en laat toe om infosessies en andere evenementen aan te kondigen en projecten in de kijker te zetten. De nieuwsbrief wordt naar meer dan 1.400 adressen gestuurd.

Projectenlijst

Conform met de Europese verordening werd op de website een lijst gepubliceerd van goedgekeurde projecten. Deze wordt op regelmatige basis geactualiseerd. Deze lijst is terug te vinden via <https://www.vlaio.be/nl/andere-doelgroepen/europees-fonds-voor-regionale-ontwikkeling-efro>.

In 2017 werd een Belgische portaalsite ontwikkeld waarop de info over de structuurfondsen actief in België gebundeld wordt. Naast info over ELFPO en ESF is hier eveneens info over EFRO-Vlaanderen terug te vinden en wordt ook de projectenlijst opgenomen (<http://www.europeinbelgium.be/nl/>). Deze lijst wordt 2 keer per jaar geüpdatet.

Infosessies projectrapportage en communicatie

In december 2018 werden 2 infosessies, in Leuven en Brugge, georganiseerd over projectrapportage en communicatie. Hiervoor werden de promotoren van de goedgekeurde projecten uitgenodigd. Naast een demonstratie over de werking van de applicatie kregen zij info over de berekening van het standaarduurtarief, de subsidiabiliteit van kosten en de communicatieverplichtingen. Op deze 2 sessies mochten we een zestigtal aanwezigen verwelkomen.

Praktische gidsen

Om promotoren te ondersteunen bij het indienen van een projectvoorstel en bij de uitvoering van een project werden praktische gidsen ontwikkeld voor o.a. communicatie, subsidiabiliteit van kosten en staatssteun. Daarnaast werden allerlei sjablonen ter beschikking gesteld die het promotoren makkelijker moeten maken om aan alle programmavereisten te voldoen. Deze werden ter beschikking gesteld via de website www.efro.be. Gedurende 2018 werden een aantal gidsen vernieuwd.

Website

In december 2017 werd de nieuwe website van het Agentschap Innoveren en Ondernemen gelanceerd. Als gevolg hiervan kreeg ook de EFRO-pagina een volledig nieuwe look. De directe link naar www.efro.be bleef behouden. Gedurende 2018 werd de info op de website verder aangevuld met info over oproepen en werden een aantal projecten in de kijker gezet.

Output: aantal bezoekers website: Gedurende 2018 werd de website www.efro.be 50.405 keer bezocht, waarvan 39.700 unieke bezoekers. De populairste pagina's zijn deze met info over lopende oproepen (4205 bezoekers) en deze met info over de praktische indiening van een project (4030 bezoekers). Bezoekers bleven gemiddeld 2 minuten en 15 seconden op een pagina.

Budgetbesteding 2018

Communicatieactiviteiten binnen EFRO worden op 3 niveaus uitgevoerd. Naast activiteiten die opgezet worden door de Managementautoriteit en de provinciale en stedelijke contactpunten spelen de projecten zelf een belangrijke rol als ambassadeurs voor EFRO in Vlaanderen. Zo werd door de reeds goedgekeurde projecten een bedrag van 7,58 miljoen euro voorzien voor de uitvoering van promotie en publiciteit tijdens de projectuitvoering. Gedurende 2018 werd hiervan voor 1,23 miljoen euro kosten gerapporteerd. Dit brengt de totale uitgaven (2014-2018) door promotoren op vlak van promotie en publiciteit op 3,08 miljoen euro.

Voor de periode 2014-2020 werd een budget van 351.235,79 euro voorzien voor de uitvoering van communicatieactiviteiten door de provinciale en stedelijke contactpunten. Gedurende 2018 werd een bedrag van 27.955,51 (7,97% van het voorziene budget voor de hele periode) besteed. Dit (beperkte) cijfer moet verder genuanceerd worden vermits activiteiten vaak georganiseerd worden via het reguliere budget van de stad of provincie, gezamenlijke voor meerdere Europese programma's of in samenwerking met Europadirect. Zo gebeurt de publicatie van persberichten en nieuwsbrieven veelal via de reguliere kanalen van de steden en gemeenten.

De Managementautoriteit gaf in 2018 11.312,17 euro uit aan communicatie-acties (o.a. materiaal Europa in je Buurt, EFRO-brochure, publiciteit ORSI langs de E40). Vermits de EFRO-Managementautoriteit deel uitmaakt van het Agentschap Innoveren en Ondernemen wordt heel wat promomateriaal in huis ontwikkeld. De kosten hiervoor werden niet in rekening gebracht. Het gaat dan in het bijzonder om de opmaak en het onderhoud van de website, opmaak en versturen van de Effect-nieuwsbrief, ontwerp van affiches, banners, e.a.

14. Aanvullende informatie

14.1. Vorderingen bij de uitvoering van de geïntegreerde aanpak voor territoriale ontwikkeling en de duurzame stedelijke ontwikkeling

14.1.1. Geïntegreerde aanpak voor territoriale ontwikkeling

Na goedkeuring van het OP in december 2014, werden tijdens het eerste semester 2015 de operationele structuren verder uitgebouwd waaronder een Stuurgroep per GTI, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Vlaamse en lokale overheden, de wereld van de bedrijven en de kennisinstellingen. Tevens keurde het Comité van Toezicht de oproep- en selectieprocedure m.b.t. de GTI's goed. Acties in het kader van de GTI's kunnen worden uitgevoerd binnen de eerste 3 prioritaire assen van het programma, met name het stimuleren van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie, het versterken van het concurrentievermogen van KMO's en het bevorderen van de overgang naar een koolstofarme economie.

Eind 2018 kenden zij de volgende stand van zaken:

- **GTI Limburg:** speelt in op de specifieke sociaal-economische reconversieproblematiek in de provincie, als gevolg van de sluiting van Ford Genk (belangrijkste werkgever in de regio). Om de gevolgen hiervan op te vangen werd een geïntegreerde strategie (SALK – Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat) uitgewerkt welke een totaalvisie voor Limburg formuleert om het economisch weefsel te verstevigen en de jobcreatie te versterken.

Eind 2018 kende de GTI Limburg een benuttingsgraad van 82 %. Er werd reeds 35,8 miljoen euro EFRO-steun toegekend aan 27 projecten op het vlak van innovatie en technologische ontwikkeling, ondernemerschap (o.m. professionalisering, innovatieve bedrijfsmodellen, internationalisering) en koolstofarme economie (innovatieve bouwtechnieken).

- **GTI Kempen:** gaat in op de sociaal - economische en territoriale uitdagingen van de Kempen, welke als meest geïndustrialiseerde regio in Vlaanderen en aangrenzend bij Limburg, met vergelijkbare problemen heeft af te rekenen. Voortbouwend op de toekomstvisie vervat in het Streekpact 2013 – 2018, werd hiertoe een gerichte speerpuntenstrategie (DYNAK – Dynamisch Actieplan Kempen) ontwikkeld.

Eind 2018 werd reeds 8,2 miljoen euro EFRO-steun toegewezen aan 13 projecten op het vlak van innovatie en technologische ontwikkeling, ondernemerschap en koolstofarme economie (geothermie, biogas). Hierdoor kende de GTI een benuttingsgraad van 85,6 %.

- **GTI West-Vlaanderen:** inspelend op de specifieke problemen van de provincie waar eveneens de industriële sector nog relatief sterk aanwezig is en onder ernstige druk staat. Om deze problemen aan te pakken, werd het strategisch plan "West Deal" uitgewerkt als basis voor een toekomst- gerichte en structurele economische transformatie.

Eind 2018 kende de GTI West-Vlaanderen een benuttingsgraad van 71,8 %. Er werd 15,1 miljoen euro EFRO-steun toegekend aan 31 projecten op het vlak van innovatie en technologische ontwikkeling, ondernemerschap (kernversterking, zorg economie) en koolstofarme economie.

14.1.2. duurzame stedelijke ontwikkeling

Voor de vorderingen inzake duurzame stedelijke ontwikkeling: zie 11.1.: stand van zaken prioriteit 4.

16. Slimme, duurzame en inclusieve groei

De hoofddoelstelling van het Operationeel Programma EFRO Vlaanderen 2014-2020 is het versterken van de duurzame groei en concurrentiekracht, zodat Vlaanderen zich verder kan ontwikkelen tot één van de meest competitieve regio's.

De finale doelstelling van het beleid, Europees en Vlaams, is de groei van welvaart en welzijn. Dit kan bereikt worden door meer en beter onderwijs (inclusief), werkgelegenheid, cultuur, zorg, leefklimaat, innovatie en ondernemerschap. Op die manier wordt een evenwichtig ecosysteem uitgebouwd.

Het uitgangspunt daarbij is om deze doelstelling (verhogen van welvaart en welzijn) te realiseren via een slimme, duurzame en inclusieve groei. De aspecten 'slim, duurzaam en inclusief' worden daarbij telkens gekoppeld aan de specifieke Vlaamse ruimtelijk-economische kenmerken (open economie, kleine markt, sterk verstedelijkt,...).

Een slimme groei wijst op een gerichte inzet van middelen, waarbij wordt gefocust op de domeinen waar Vlaanderen een comparatief voordeel heeft ten opzichte van andere regio's. Binnen het Operationeel Programma werden 8 clusterdomeinen geïdentificeerd. Op het Vlaamse niveau werd vanaf 2016 gestalte gegeven aan het clusterbeleid door de implementatie van zogenaamde Speerpuntclusters en Innovatieve Bedrijfsnetwerken (IBN's). Inhoudelijk vertonen deze clusters een grote overeenkomst met de 8 clusterdomeinen van het Operationeel Programma. Het Vlaamse beleid en de invulling van het EFRO-programma (Prioritaire As 1) zijn daardoor erg goed op mekaar afgestemd.

Inclusieve groei verwijst naar een groeimodel waarbij tegelijk het verkleinen van ongelijkheid een belangrijk aandachtspunt is.

Een duurzame groei tenslotte betreft het creëren van kwalitatieve goederen en diensten, waarbij een reductie van de milieubelasting en het grondstof- en energieverbruik bij de productie en de levenscyclus ervan, een expliciete doelstelling is.

Door de kleinschaligheid van de binnenlandse markt heeft Vlaanderen een erg open economie die in sterke mate afhankelijk is van de internationale omgeving. Europa blijft veruit de belangrijkste import- en afzetmarkt van Vlaanderen, maar nieuwe groeimarkten winnen snel in aandeel. België scoort ook zeer sterk in termen van het aantrekken van buitenlandse directe investeringen.

De internationale oriëntatie van de Vlaamse economie blijkt verder ook uit het belang van de globale ondernemingen voor de Vlaamse industrie: buitenlandse filialen vertegenwoordigen meer dan de helft van de toegevoegde waarde in de Vlaamse industrie.

In dat verband werd binnen Prioritaire As 1 (Innovatie) onder meer steun toegekend aan de ecosystemen waarbinnen wereldspelers als Janssen Pharma (Johnson & Johnson) en Procter & Gamble functioneren. Beide actoren hebben ieder binnen hun voor Vlaanderen zeer relevante domeinen (pharma en duurzame chemie), businessmodellen opgezet waarbinnen kmo's binnen een structuur van open innovatie kunnen functioneren (Janssen Incubatie Model en InQbet Accelerator).

In Prioritaire As 2 (ondernemerschap) kunnen we m.b.t. internationale oriëntatie verwijzen naar het project 'Vlaanderen Versnelt' van Flanders Investment and Trade (FIT). Dit project beoogt een goed uitgewerkte gezamenlijke strategie voor Vlaanderen, die de internationalisering van bedrijven moet versnellen en de internationale groei van de Vlaamse economie moet verzekeren.

Naast de horizontale / generieke benadering, is het uiteraard belangrijk dat de middelen ook worden ingezet in die domeinen die voor Vlaanderen prioritair zijn (verticale benadering).

In het huidige programma stellen we op dat vlak een sterke focus op duurzame chemie, gepersonaliseerde gezondheidszorg, agro-food, gespecialiseerde maakindustrie en duurzame bouwindustrie vast.

Een greep uit de sectorspecifieke goede praktijkvoorbeelden: CAPTURE (Business en Technology Accelerator rond grondstofhergebruik), BlueChem (incubator in de chemische industrie), ORSI Academy (co-creatie in

medtech), Health Care Accelerator (innovatieve bedrijfsmodellen in zorg economie), VEG-i-TEC (onderzoeksgebouw rond verwerkingsprocessen van groenten en aardappelen), Machinebouw- en Mechatronica Centrum, Transformatie Bouw Limburg (duurzame bouwtechnieken) Centrum Bouw 4.0 (digitale ondersteuning in bouwsector), Construction Academy (democentrum rond energie-efficiënt bouwen).

Hoewel sector- of domeinspecifiek, kenmerken deze projecten zich ook door hun multidisciplinair karakter.

Een sterk economisch weefsel vereist een hoog onderwijsniveau. België scoort goed op het vlak van kwalitatief onderwijs en on-the-job-training.

Binnen het huidige programma kan in dat verband worden verwezen naar T2 Campus. T2 Campus is een state of the art Technologie / Talent Campus in Genk. Opleidingsverstrekkers Syntra Limburg en VDAB werken er gericht samen aan de ontwikkeling van technisch-technologisch project.

De koppeling tussen duurzaamheid, inclusiviteit en de ruimtelijk-economische omgevingsfactoren wordt in grote mate gelegd binnen Prioritaire As 3 (overgang naar een koolstofarme economie) en Prioritaire As 4 (Duurzame grootstedelijke ontwikkeling).

Vlaanderen kenmerkt zich door een sterke verstedelijking en is omwille van haar ligging de logistieke draaischijf van Europa. In functie van leefbaarheid moet hierop ingespeeld worden.

De sociale woningen vertegenwoordigen een belangrijk segment in de particuliere woningbouw. Via specifieke projectoproepen richtte het EFRO-programma zich naar sociale huisvestings-maatschappijen voor het steunen van renovatieprojecten. Men beoogde daarbij projecten die verder gaan dan de huidige norm bij renovaties in de sociale woningsector.

Op het vlak van mobiliteit beschikt Vlaanderen over een sterk uitgebouwd verkeersnetwerk dat mogelijkheid geeft tot multimodaal transport. Het sterk verstedelijkt karakter van Vlaanderen zet deze infrastructuur echter onder constante druk. Diversiteit in transportmodi is daarom noodzakelijk, niet enkel uit economische overwegingen, maar ook in termen van duurzaamheid.

Woon-werkverkeer gebeurt nog voor 75% met privé-vervoer zodat verplaatsingen met collectief vervoer, te voet of per fiets verder gestimuleerd moeten worden.

Binnen Prioritaire As 3 ging daarom veel aandacht uit naar de uitbouw van een netwerk van fietssnelwegen in Vlaanderen. Tot eind 2018 werden maar liefst 24 projecten rond de uitbouw van dit netwerk, verspreid over heel Vlaanderen goedgekeurd.

Wat duurzame grootstedelijke ontwikkeling betreft (Prioritaire As 4), focust het EFRO-programma op de twee grootste Vlaamse steden, m.n. Antwerpen en Gent. In Prioritaire As 4 werden 11 projecten goedgekeurd. Deze projecten handelen voornamelijk over efficiënt ruimtegebruik en verhogen van de leefbaarheid.

17. Kwesties die gevolgen hebben voor de prestaties van het programma en de genomen maatregelen – prestatiekader

De mijlpalen (2018) in het prestatiekader werden allemaal (met uitzondering van prioriteit 3) gehaald.

De mijlpalen van een prioriteit worden geacht bereikt te zijn indien voor alle indicatoren uit het desbetreffende prestatiekader eind 2018 ten minste 85 % van de mijlpaalwaarde is bereikt (van toepassing voor prioriteit 1).

Bij wijze van afwijking mogen, wanneer het prestatiekader **drie of meer indicatoren** omvat (van toepassing voor prioriteiten 2, 3 en 4), de mijlpalen van een prioriteit als bereikt beschouwd worden als alle indicatoren op één na eind 2018 85 % van hun mijlpaalwaarde hebben bereikt. De indicator die minder dan 85 % van zijn mijlpaalwaarde bereikt, mag niet minder bereiken dan 75 % van zijn mijlpaalwaarde.

Enkel binnen prioriteit 3 scoren 2 indicatoren niet boven 100%:

- Aantal gezinnen met een verbeterde energieconsumptie: 76,67%
- Bedrag aan gecertificeerde uitgaven van begunstigen in het boekhoudsysteem van de CA: 92,3%

Gelet op de bovenstaande afwijking, één indicator mag tot 75% terugvallen van de mijlpaalwaarde, is ook de prestatiereserve voor prioriteit 3 behaald.

Alle prioriteiten komen aldus tegemoet aan de vooropgestelde criteria om de prestatiereserve te behalen.

De indicatoren, vervat in het prestatiekader, zullen de komende jaren verder gemonitord worden.